

Lovforslag nr. L 128. Fremsat den 31. januar 2007 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

lov om ændring af retsplejeloven og retsafgiftsloven

(Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1001 af 5. oktober 2006, som ændret ved lov nr. 1564 af 20. december 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 29 e indsættes efter 1. pkt.:

»Forurettede i straffesager har ret til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre, medmindre dørlukningens formål taler imod det.«

2. Efter § 192 indsættes i *kapitel 18*:

»§ 193. Politiet eller anklagemyndigheden underretter retten, hvis der er behov for særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i en straffesag. Retten bistår i fornødent omfang vidnet.«

3. I § 219 a indsættes som stk. 7:

»Stk. 7. Retten underretter forurettede og andre, der har fremsat et borgerligt krav i en offentlig straffesag, om rettens afgørelse om kravet. I øvrigt meddeler retten forurettede en udskrift af dommen, hvis forurettede har anmodet om det.«

4. § 724, *stk. 1*, affattes således:

»Ved afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald underrettes sigtede, forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i *kapitel 10*. Sigtede kan efter samme regler klage over en afgørelse om tiltalefrafald.«

5. Overskriften til *kapitel 66 a* affattes således:

»Forurettede«.

6. I § 741 a indsættes efter stk. 3 som nye stykker:

»Stk. 4. Når særlige omstændigheder taler for det, kan retten efter anmodning beskikke en advokat for forurettede, selv om lovovertrædelsen ikke er omfattet af stk. 1.

Stk. 5. Er forurettede afgået ved døden som følge af forbrydelsen, kan retten efter anmodning beskikke en advokat for forurettedes nære pårørende, når særlige hensyn taler for det, og betingelserne efter § 741 a, stk. 1-2 eller 4, er opfyldt.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 6.

7. I § 741 b, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »forurettede«: »eller, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, forurettedes nære pårørende«.

8. I § 741 c indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Retten meddeler advokaten udskrift af dommen. Advokaten må ikke overlevere udskriften til forurettede uden rettens samtykke.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

9. § 741 c, *stk. 4*, der bliver stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse på en advokat, der er antaget af forurettede eller forurettedes nære pårørende.«

10. I § 741 d indsættes efter »forurettede«: »eller forurettedes nære pårørende«

11. Efter § 741 d indsættes i *kapitel 66 a*:

»§ 741 e. Politiet og anklagemyndigheden vejleder i fornødent omfang forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende om vedkommendes retsstilling og om sagens forventede forløb. Politiet og anklagemyndigheden informerer endvidere vedkommende om sagens gang.

Stk. 2. Justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger dertil, fastsætter nærmere regler om vejlednings- og informationspligten efter stk. 1.

§ 741 f. Anklagemyndigheden underretter forurettede om den rejste tiltale eller en anmodning om retsmøde om behandling af sagen som tilståelsessag. Er forurettede afgået ved døden, underrettes forurettedes nære pårørende.

Stk. 2. Anklagemyndigheden underretter forurettede om tidspunktet for hovedforhandlingen eller et retsmøde med henblik på behandling af sagen som tilståelsessag, hvis forurettede har anmodet om det. Er forurettede afgået ved døden, underrettes forurettedes nære pårørende, hvis vedkommende har anmodet om det. Underretning kan undlades, hvis forurettede eller forurettedes nære pårørende skal møde som vidne eller har fået en advokat beskikket efter reglerne i kapitel 66 a.

Stk. 3. Anklagemyndigheden underretter forurettede om en anke, hvis forurettede har fremsat anmodning efter stk. 2. Er forurettede afgået ved døden, underrettes forurettedes nære pårørende om en anke, hvis vedkommende har fremsat anmodning efter stk. 2.

Stk. 4. Anklagemyndigheden underretter forurettede om en sags genoptagelse, hvis forurettede har fremsat anmodning efter stk. 2. Er forurettede afgået ved døden, underrettes forurettedes nære pårørende om en sags genoptagelse, hvis vedkommende har fremsat anmodning efter stk. 2.«

12. § 749, *stk. 3*, affattes således:

»Afvises anmeldelsen, eller indstilles efterforskningen, underrettes forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende. Det samme gælder andre, der

må antages at have en rimelig interesse heri. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 10.«

13. § 845 affattes således:

»§ 845. Retten kan efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for domsforhandlingen træffe afgørelse om:

- 1) dørlukning efter § 29, stk. 1 og stk. 3, og § 29 a,
- 2) referatforbud efter § 30,
- 3) navneforbud efter § 31, stk. 1,
- 4) at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 856, stk. 1, 3 eller 6,
- 5) at et vidnes bopæl eller navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, jf. § 856, stk. 2, eller
- 6) at en polititjenestemands navn og bopæl ikke skal oplyses, jf. § 856, stk. 5.

Stk. 2. Anklagemyndigheden skal senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål som nævnt i stk. 1.«

§ 2

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, som ændret ved lov nr. 1563 af 20. december 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 49, *stk. 2*, indsættes efter nr. 4 som nyt nr. 5:

»5) Første domsudskrift til forurettede efter retsplejelovens § 219 a.«

Nr. 5, 6, 7, 8 og 9 bliver herefter nr. 6, 7, 8, 9 og 10.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2007, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 11, træder i kraft den 1. oktober 2007.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4294
1.1. Lovforslagets formål	4294
1.2. Lovforslagets hovedpunkter	4294
2. Baggrunden for lovforslaget	4295
3. Forurettedes retsstilling	4295
3.1. Forurettedes status i straffesagen	4295
3.1.1. Gældende ret	4295
3.1.2. Lovforslagets udformning	4295
3.2. Særligt om påtalereglerne	4297
3.2.1. Gældende ret	4297
3.2.2. Lovforslagets udformning	4297
3.3. Vejledning og information	4297
3.3.1. Gældende ret	4297
3.3.2. Lovforslagets udformning	4297
3.4. Underretning og klageadgang	4299
3.4.1. Gældende ret	4299
3.4.2. Lovforslagets udformning	4299
3.5. Aktindsigt	4302
3.5.1. Gældende ret	4302
3.5.2. Lovforslagets udformning	4303
3.6. Beskikkelse af bistandsadvokat	4303
3.6.1. Gældende ret	4303
3.6.1.1. Beskikkelse efter retsplejelovens § 741 a	4303
3.6.1.2. Beskikkelse efter retsplejelovens § 995 a og § 1020 e	4304
3.6.2. Lovforslagets udformning	4304
3.6.2.1. Særlige krav til bistandsadvokater	4305
3.6.2.2. Området for beskikkelse af bistandsadvokat	4305
3.6.2.3. Obligatorisk beskikkelse	4305
3.6.2.4. Beskikkelse af bistandsadvokat for efterladte	4306
3.7. Samtale med bistandsadvokaten	4307
3.7.1. Gældende ret	4307
3.7.2. Lovforslagets udformning	4307
3.8. Bistandsadvokatens adgang til at deltage i sagens behandling ved domstolene	4307
3.8.1. Gældende ret	4307
3.8.2. Lovforslagets udformning	4308
3.9. Forurettedes adgang til at være til stede under retsmøder	4308

3.9.1.	Gældende ret.....	4308
3.9.2.	Lovforslagets udformning	4308
3.10.	Beskyttelse af forurettede ved dennes afgivelse af forklaring.....	4310
3.10.1.	Gældende ret.....	4310
3.10.1.1.	Reglerne om dørlukning, referatforbud, navneforbud og forbud mod fotografering mv.	4310
3.10.1.2.	Forbud mod offentliggørelse af forurettedes identitet efter retsplejelovens § 1017 b.....	4310
3.10.1.3.	Afhøring af forurettede uden at tiltalte er til stede, jf. retsplejelovens § 845 og § 856...	4310
3.10.1.4.	Retsplejelovens § 185	4311
3.10.2.	Lovforslagets udformning	4311
3.10.2.1.	Reglerne om dørlukning, referatforbud, navneforbud og forbud mod fotografering mv.	4311
3.10.2.2.	Forbud mod offentliggørelse af forurettedes identitet efter retsplejelovens § 1017 b.....	4311
3.10.2.3.	Afhøring af forurettede uden at tiltalte er til stede, jf. retsplejelovens § 845 og § 856...	4312
3.10.2.4.	Retsplejelovens § 185	4313
3.11.	Andre spørgsmål af betydning for forurettede.....	4313
4.	Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.....	4315
5.	Hørte myndigheder mv.	4316

1. Indledning

1.1. Lovforslagets formål

Regeringen finder det afgørende, at ofre for forbrydelser ydes en udstrakt beskyttelse i forbindelse med gennemførelse af en straffesag mod gerningsmanden.

Der er allerede inden for de senere år taget en række tiltag for at styrke retsstillingen for ofre for forbrydelser.

Hovedformålet med dette lovforslag er yderligere at styrke retsstillingen for forurettede. Efter forslaget styrkes retsstillingen også for forurettedes nære pårørende, hvis forurettede er afgået ved døden.

Lovforslaget bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager.

1.2. Lovforslagets hovedpunkter

Lovforslaget indeholder forskellige forslag, der yderligere skal styrke retsstillingen for forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, dennes nære pårørende.

Med henblik på at sikre bedre vejledning og information til forurettede foreslås det, at der i retsplejelovent indsættes en almindelig bestemmelse om vejledningspligt for politiet og anklagemyndigheden over for forurettede eller dennes efterladte nære pårørende.

Der foreslås endvidere indført en lovbestemmelse om pligt for politiet eller anklagemyndigheden til at underrette retten, hvis der er behov for særlig hensyntagen til et vidne, herunder forurettede, samt en pligt for retten til at bistå den pågældende i forbindelse med afgivelsen af forklaringen.

Desuden foreslås det, at det kommer til at fremgå klart af retsplejelovent, at forurettede eller dennes efterladte nære pårørende skal underrettes om afgørelser om afvisning af anmeldelser, påtaleopgivelser og tiltalefråfald. I forlængelse heraf foreslås det også, at det kommer til at fremgå klart af retsplejelovent, at forurettede eller dennes nære pårørende kan klage over afgørelser om afvisning af anmeldelser og påtaleopgivelser.

Forurettede eller dennes nære pårørende skal efter forslaget underrettes om tiltalerejsning og fremsendelse af retsmødeanmodninger til retten med henblik på behandling af sagen som tilståelsessag. Vedkommende skal efter anmodning også underrettes om tid og sted for hovedforhandlingen eller et retsmøde, hvor sagen behandles som tilståelsessag. Hvis en sag ankes eller genoptages, skal forurettede eller forurettedes nære pårørende efter anmodning underrettes herom.

Det foreslås desuden, at forurettede skal kunne anmode om at få tilsendt en gratis udskrift af dommen.

Forurettede skal endvidere efter forslaget have adgang til at overvære lukkede retsmøder, medmindre formålet bag dørlukningen taler imod det.

Lovforslaget indeholder også en udvidelse af adgangen til at beskikke en bistandsadvokat for forurettede eller dennes nære pårørende. Det foreslås således, at retten i særlige tilfælde skal kunne beskikke en advokat for den forurettede også i andre sager end dem, der er nævnt i den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 741 a, stk. 1. Det foreslås endvidere, at der indføres adgang til at beskikke en advokat for forurettedes nære pårørende, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen. Der vil herefter

ikke være sagstyper, hvor beskikkelse af bistandsadvokat på forhånd er udelukket.

Endelig foreslås retsplejelovens § 845 ændret således, at adgangen for retten til i visse tilfælde at træffe forhåndsafgørelser om dørlukning, referatforbud, navneforbud m.v. udvides til f.eks. også at omfatte spørgsmål om dørlukning i tilfælde, hvor behandling i offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, herunder hvor sådanne spørgsmål vedrører forurettede. Desuden pålægges anklagemyndigheden i alle sager senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen at underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger spørgsmål om dørlukning mv.

2. Baggrunden for lovforslaget

I efteråret 2003 sendte Justitsministeriet et notat om ofres retsstilling i forbindelse med straffesager i Danmark og de øvrige nordiske lande i høring hos berørte myndigheder og organisationer. I notatet var der bl.a. redegjort for de principper, som den gældende lovgivning bygger på.

Notatet blev udarbejdet bl.a. i lyset af en undersøgelse (Robberstad-rapporten), som det norske justitsministerium offentliggjorde i efteråret 2002, og som beskrev en række forskelle på ofrenes retsstilling i de nordiske lande.

I en række høringssvar over Justitsministeriets notat blev det anført, at der kan være grund til nærmere at overveje behovet for mere generelt at styrke ofres retsstilling i forbindelse med behandlingen af straffesager.

Justitsministeriet anmodede på den baggrund den 30. april 2004 Strafferetsplejeudvalget om med udgangspunkt i høringsnotatet og de modtagne høringssvar at gennemgå ofres processuelle retsstilling i straffesager og overveje behovet for ændringer, herunder med hensyn til ofres muligheder for at følge behandlingen af straffesagen mod gerningsmanden.

Den 4. juni 2004 vedtog Folketinget »Folketingsbeslutning om forbedring af voldtægtssofres retsstilling før og under retssagen«. Folketingsbeslutningen byggede på et beslutningsforslag fremsat den 2. december 2003 af Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre og Enhedslisten (B 82), Folketingsåret 2003-04.

Af folketingsbeslutningen fremgik det, at Folketinget pålagde justitsministeren i folketingsåret 2004-05 at komme med initiativer, der skulle forbedre voldtægtssofres retsstilling i voldtægtssager før og under retssagen, herunder de nødvendige forslag til lovændringer på en række punkter. Ifølge folketingsbeslutningens pkt. 1 og 2 skulle initiativerne bl.a. vedrøre

bistandsadvokatens inddragelse i sagen samt spørgsmålet om fremgangsmåden ved afhøring af voldtægtssofre i retten.

På baggrund af folketingsbeslutningen anmodede Justitsministeriet i juni 2004 Strafferetsplejeudvalget om at komme med en udtalelse om voldtægtssofres retsstilling før og under retssagen.

I 2005 afgav Strafferetsplejeudvalget betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtssofres retsstilling. På baggrund af betænkningen fremsatte Justitsministeriet i 2005 lovforslag nr. L 160 af 27. april 2005 (Forbedring af voldtægtssofres retsstilling m.v. og beskikkelse af bistandsadvokat for pårørende til afdøde i straffesager mod politipersonale). Lovforslaget blev vedtaget ved lov nr. 558 af 24. juni 2005.

Strafferetsplejeudvalget afgav i december 2006 betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager. Som anført i pkt. 1.1. bygger lovforslaget på denne betænkning.

3. Forurettedes retsstilling

3.1. Forurettedes status i straffesagen

3.1.1. Gældende ret

Den danske strafferetspleje er baseret på det princip, at straffesager føres af anklagemyndigheden på ofrets og samfundets vegne på grundlag af saglige og objektive kriterier. Anklagemyndigheden er bl.a. bundet af et objektivitetsprincip, der indebærer, at anklagemyndigheden og politiet er forpligtet til at være upartiske i deres virksomhed, og at tiltale kun kan rejses, hvis anklagemyndigheden skønner, at tiltalerejsning vil føre til domfældelse. Straffesager betragtes som hovedregel ikke som en privat sag mellem to civile parter, og den forurettede kan derfor heller ikke udøve partsbeføjelser. Det indebærer, at forurettede ikke har en almindelig adgang til at rejse en straffesag, nedlægge påstande, anmode om bevisførelse og fremsætte synspunkter om skyldspørgsmålet, anke mv.

Som følge af det anførte er forurettede ikke omfattet af reglerne for parter i en straffesag. I stedet er forurettede omfattet af andre regler, herunder reglerne om vidner. Retsplejeloven tillægger desuden den forurettede en række beføjelser, som ikke i øvrigt tilkommer bl.a. vidner.

3.1.2. Lovforslagets udformning

3.1.2.1. Strafferetsplejeudvalget har i betænkning nr. 1485/2006, kapitel 4, afsnit 4.2., foretaget nogle mere generelle overvejelser om forurettedes stilling i straffesagen.

Udvalget anfører, at ofre for forbrydelser ikke udgør en ensartet gruppe, og at forurettedes interesse i straffesagen afhænger naturligt af karakteren af den forbrydelse, som de har været udsat for. Overordnet antages det, at den, der er forurettet ved en forbrydelse, har et ønske om, at vedkommendes helt legitime interesse i sagen anerkendes, og at vedkommende i forbindelse med straffesagen mødes med passende hensyntagen fra de retshåndhævende myndigheder. Forurettede er ofte et centralt vidne med pligt til at medvirke under straffesagen. Det er derfor efter udvalgets opfattelse af stor betydning for forurettede, hvilke vilkår der bydes vidner.

Udvalget finder, at regler og praksis med hensyn til forurettedes deltagelse som vidne og forurettedes mulighed for i øvrigt at følge med i straffesagen må antages at være afgørende for, hvorledes forurettede oplever straffeprocessen, og dermed også for forurettedes indtryk af, om samfundet tillægger lovovertrædelsen og forurettede betydning. Disse forhold antages ligeledes at kunne være afgørende for, om forurettede vil have forståelse for de afgørelser, der træffes i sagen.

Strafferetsplejeudvalget finder på den baggrund, at regler, der regulerer forurettedes deltagelse i og mulighed for at følge straffeprocessen, bør tillægges stor vægt. Det understreges samtidig, at det er afgørende, at bestræbelser på at sikre forurettede en bedre retsstilling, end denne har efter de nugældende regler, ikke kommer i modstrid med grundlæggende straffeprocessuelle principper.

Strafferetsplejeudvalget har herefter overvejet, om forurettedes retsstilling bør styrkes ved at tildele forurettede partsstatus i straffesagen.

Udvalget anfører bl.a., at en ordning, hvorefter den forurettede kunne optræde som part ved siden af anklagemyndigheden, vil kunne rejse spørgsmål om de grundlæggende hensyn, der ligger bag reglerne om behandling af straffesager, herunder bl.a. objektivitetsprincippet. Hertil kommer, at en sådan ordning ifølge udvalget vil kunne skabe uklarhed i forhold til anklagemyndighedens og forsvarerens rolle, idet den forurettede eller dennes eventuelle bistandsadvokat kunne komme til at fremstå som en form for ekstra anklager. En sådan ordning vil endvidere kunne føre til, at fokus i bevisførelsen flyttes, og at der inddrages eller søges inddraget oplysninger, der ikke nødvendigvis er relevante for straffeprocessens formål.

Tildeling af partsstatus til den forurettede med deraf følgende ret for en eventuel bistandsadvokat til at stille spørgsmål om forhold, der angår tiltaltes skyld, vil efter udvalgets opfattelse også generelt kunne føre til

en mere offensiv linie fra forsvarernes side over for den forurettede og vidner, hvilket ikke er i forurettedes reelle interesse. Endelig anføres det, at partsstatus for forurettede tillige vil kunne føre til en tungere procesform, der vil kunne modvirke bestræbelserne på at sikre gennemførelsen af straffesager inden for rimelig tid, jf. herved bl.a. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, hvorefter enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden for rimelig tid.

På den anførte baggrund kan udvalget ikke anbefale, at forurettede i almindelighed tildeles partsstatus i straffesagen. Udvalget finder heller ikke, at forurettede bør tildeles én eller flere af de centrale partsrettigheder, som tilkommer anklagemyndigheden og/eller tiltalte. Det gælder retten til at rejse sag og retten til at føre bevis, afhøre og fremsætte sine synspunkter med hensyn til skyldsspørgsmålet samt retten til appel med hensyn til selve straffesagen.

Strafferetsplejeudvalget kan heller ikke anbefale, at forurettede tillægges ret til ligesom den tiltalte at nægte at udtale sig og til at udtale sig uden vidneansvar. Udvalget henviser til, at forurettede i en straffesag ofte er et meget centralt vidne, og at det må anses for afgørende, at vidner i straffesager, ikke mindst centrale vidner, vil kunne straffes, hvis de afgiver falsk forklaring.

Udvalget har dernæst overvejet en række spørgsmål om styrkelse af forurettedes stilling og stiller på den baggrund flere forskellige forslag til nye regler. Udvalget har i forbindelse med de enkelte forslag overvejet, om de bør tillægges generel rækkevidde, eller om de bør forbeholdes særlige tilfældegrupper. Interessen samler sig især om sager om grove integritetskrænkelser, herunder voldtægt og vold samt anden personfarlig kriminalitet.

Udvalget har fundet, at regler om forurettedes rettigheder som udgangspunkt bør tillægges generel rækkevidde, således at de kommer forurettede i alle sager til gode. Bistandsadvokatordningen bør dog fortsat forbeholdes tilfælde, hvor der er et særligt behov. Udvalget har lagt vægt på, at der for at gøre regelsættet enkelt og overskueligt ikke bør opstilles for mange særregler, og at der ved udformningen af de generelt anvendelige regler kan indbygges den fornødne fleksibilitet.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.2. og 4.3.

3.1.2.2. Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets synspunkter.

F. t. l. vedr. retsplejeloven og retsafgiftsloven

*3.2. Særligt om påtålereglerne**3.2.1. Gældende ret*

Som nævnt ovenfor bygger den danske strafferetspleje på det almindelige princip, at straffesager føres af anklagemyndigheden på ofrets og samfundets vegne på grundlag af saglige og objektive kriterier. Påtålen er med andre ord som udgangspunkt offentlig.

Dette udgangspunkt fraviges dog ved reglerne om betinget offentlig påtåle og privat påtåle. Betinget offentlig påtåle indebærer, at anklagemyndigheden som hovedregel ikke kan rejse tiltale for den pågældende lovovertrædelse uden en anmodning fra forurettede, jf. retsplejelovens § 720, stk. 2. Privat påtåle betyder, at det som hovedregel er op til forurettede selv at føre straffesagen – i givet fald i den civile retsplejes former.

Retten til privat påtåle og fremsættelse af begæring om offentlig påtåle tilkommer forurettede, eller, hvis forurettede er afgået ved døden, dennes ægtefælle, forældre, børn eller søskende, jf. retsplejelovens § 725, stk. 1.

Som eksempel på bestemmelser, der er underlagt privat påtåle, kan nævnes en række af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser, jf. straffelovens § 275, stk. 1.

3.2.2. Lovforslagets udformning

3.2.2.1. Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om reglerne om betinget offentlig påtåle og privat påtåle bør ændres. Udvalget har tillige overvejet, om der bør indføres en almindelig adgang til subsidiær påtåle, dvs. en adgang for den forurettede til at påtåle forhold, som anklagemyndigheden har undladt at påtåle, f.eks. på grund af bevisets stilling.

Strafferetsplejeudvalget finder ikke grundlag for at anbefale ændringer med hensyn til forurettedes adgang til gennem regler om subsidiær påtåle, betinget offentlig påtåle eller privat påtåle at øve indflydelse på beslutninger om tiltalingsmålet. Tiltalingsmålet bør således ifølge udvalget i alle mere alvorlige straffesager afgøres af den offentlige anklagemyndighed.

Vurderingen af, om der i øvrigt kan være behov for justeringer af de pågældende regler om privat påtåle mv., hører efter udvalgets opfattelse hjemme i forbindelse med spørgsmål om udformningen af de enkelte straffebestemmelser i lovgivningen og bør derfor i givet fald tages op i forbindelse med eventuelle ændringer af disse bestemmelser.

3.2.2.2. Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter.

Der foreslås derfor ingen ændring af de gældende påtåleregler.

*3.3. Vejledning og information.**3.3.1. Gældende ret*

Retsplejeloven indeholder ikke nogen almindelig regel om vejledning og orientering af forurettede om dennes retsstilling og sagens gang. Derimod findes der nogle specielle regler i retsplejeloven og et mere generelt regelsæt i administrativt fastsatte forskrifter. Politiet og anklagemyndigheden er endvidere underlagt de samme forvaltningsretlige regler og principper om vejledningspligt mv. som andre forvaltningsmyndigheder, herunder bl.a. forvaltningslovens § 7.

I forarbejderne til lov nr. 428 af 31. maj 2000 om ændring af retsplejeloven og straffeloven (Varetægtsfængsling i isolation, varetægtsfængsling under domsforhandling, vidnebeskyttelse mv.), blev det foresat, at der skulle etableres en såkaldt kontaktpersonordning. Formålet med ordningen er at lette kommunikationen mellem på den ene side politiet eller anklagemyndigheden og på den anden side vidnet samt at modvirke misforståelser som følge af, at flere forskellige medarbejdere taler med vidnet. Rigsadvokaten har ved Meddelelse nr. 2/2001 fastsat nærmere retningslinier for udpegningen af kontaktpersoner. Herefter skal politiet udpege en kontaktperson for vidner i sager om grovere overtrædelser af straffeloven og særlovgivningen, hvis sagen er af en sådan art, at det skønnes at have eller kunne få betydning for vidnet at få udpeget en kontaktperson.

Forurettede vil også kunne få vejledning mv. ved at kontakte en af de offerrådgivninger, som blev etableret i forbindelse med Folketingets vedtagelse af lov nr. 349 af 23. maj 1997 om ændring af retsplejeloven, straffeloven og erstatningsansvarsloven (Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser mv.). Offerrådgivningernes opgave er at give personlig støtte til ofre for forbrydelser samt at vejlede om mulighederne for psykologhjælp, advokatbistand mv. og eventuelt tillige yde bistand ved udfyldelse af ansøgningssskemaer eller skadesanmeldelser til forsikringselskaber eller lignende.

3.3.2. Lovforslagets udformning

3.3.2.1. Strafferetsplejeudvalget anfører i betænkning nr. 1485/2006, afsnit 4.3.1., at forurettede i dag må antages at have et betydeligt behov for at kunne få fyldestgørende vejledning om sin retsstilling og modtage en grundlæggende orientering om sagens forventede forløb og dens praktiske gang, herunder hvis en sag af den ene eller anden grund ikke kan afsluttes in-

den for sædvanlig sagsbehandlingstid. Det anføres videre, at den forurettede ofte vil være uden nærmere forhåndskendskab til, hvordan sagsgangen er i en straffesag. Manglende kendskab til en straffesags forløb samt udviklingen i den konkrete sag kan efter udvalgets opfattelse let skabe en øget usikkerhed og sårbarhed hos den forurettede. Hertil kommer, at netop vejledning og information må anses som centralt i bestræbelserne på at vise den forurettede den fornødne respekt og anerkendelse. Udvalget finder således, at der kan være grund til at sætte yderligere fokus på vejledning og information af forurettede.

Behovet for vejledning vil efter udvalgets opfattelse i høj grad variere fra sag til sag, og vejlednings- og informationspligtens nærmere indhold bør naturligvis i vid udstrækning være bestemt af de konkrete forhold i den enkelte straffesag. Behovet for vejledning fra politiets og anklagemyndighedens side vil bl.a. også afhænge af, om der er beskikket en bistandsadvokat for den forurettede.

Udvalget foreslår på den baggrund, at der i retsplejeloven indsættes en bestemmelse om, at politiet og anklagemyndigheden er forpligtet til i fornødent omfang at vejlede og informere forurettede i straffesager.

Efter den foreslåede bestemmelse skal den forurettede bl.a. vejledes om sin retsstilling. Heri ligger, at den forurettede i fornødent omfang skal vejledes om f.eks. adgangen til at få påkendt borgerlige krav under straffesagen, vedkommendes rettigheder efter offererstatningsloven, mulighederne for at søge støtte i en offerrådgivning samt forurettedes rettigheder og pligter som vidne under sagen. Den forurettede bør desuden, hvor de konkrete forhold i sagen kan give anledning til det, bl.a. vejledes om reglerne om aktindsigt i straffesagen, jf. retsplejelovens kapitel 3 a.

Herudover skal den forurettede efter forslaget vejledes om sagens forventede forløb. Der skal således i fornødent omfang vejledes om væsentlige forhold med hensyn til sagens videre behandling. Det vil sige, at der – så vidt det er muligt at forudse – skal ydes fornøden vejledning om, hvordan sagens videre forløb kan forventes at blive.

Politiet og anklagemyndigheden skal endvidere informere den forurettede om sagens gang. Det indebærer, at den forurettede i fornødent omfang skal informeres om væsentlige skridt, som er taget i sagen, f.eks. i form af anholdelse, varetægtsfængsling eller tilvejebringelse af tidskrævende undersøgelser og lignende. Den forurettede skal også i fornødent omfang orienteres, hvis behandlingen af straffesagen trækker særligt ud.

Strafferetsplejeudvalget finder også, at forurettedes nære pårørende kan have et særligt behov for vejledning og information i tilfælde, hvor forurettede er afgået ved døden. Udvalget foreslår derfor, at vejlednings- og informationspligten efter omstændighederne også bør omfatte forurettedes efterladte nære pårørende, når der er et reelt behov for det. Det er naturligvis en forudsætning, at politiet er bekendt med, at der er en nær pårørende til den afdøde forurettede.

Med hensyn til begrebet »nære pårørende« henvises til pkt. 3.4.2. nedenfor.

Med hensyn til omfanget af vejlednings- og informationspligten over for forurettedes efterladte bemærker udvalget, at forurettedes efterladte kun i helt særlige tilfælde vil have samme behov for vejledning og information som forurettede. Det må endvidere antages, at der primært vil være et sådant behov i sager, hvor den forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen. Det kunne f.eks. være tilfældet i en sag om uagtsomt manddrab, hvor et forældrepar har mistet dets barn i en færdselsulykke. Omfanget af vejlednings- og informationspligten vil også afhænge af den interesse i sagen, som de nære pårørende udviser.

Den nærmere fastlæggelse af vejlednings- og informationspligten bør efter udvalgets opfattelse ske ved administrativt fastsatte regler. Disse regler bør udformes fleksibelt, således at udstrækningen af vejlednings- og informationspligten beror på behovet i det enkelte tilfælde, herunder ikke mindst i lyset af lovovertrædelsens karakter, idet der f.eks. normalt vil være et større behov for vejledning i en sag om vold eller indbrudstyveri end i en sag om butikstyveri.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.1.

3.3.2.2. Justitsministeriet er enig i, at vejledning og informationer er et vigtigt led i styrkelsen af forurettedes retsstilling.

Der er allerede taget mange initiativer for at sikre forurettede den nødvendige information, men der kan, som anført af Strafferetsplejeudvalget, være grundlag for at sætte yderligere fokus på dette spørgsmål.

Justitsministeriet kan derfor tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets forslag om at indsætte en bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter politiet og anklagemyndigheden er forpligtet til i fornødent omfang at vejlede forurettede eller efterladte nære pårørende om vedkommendes retsstilling og sagens forventede forløb samt at informere om sagens gang.

Politiets og anklagemyndighedens adgang til at videregive tavshedsbelagte oplysninger til en forurettet i en straffesag udvides ikke med den foreslåede bestemmelse.

Justitsministeriet er enig med Strafferetsplejeudvalget i, at den nærmere fastsættelse af vejlednings- og informationspligten bør ske ved administrativt fastsatte regler. Det foreslås derfor, at der som anbefalet af Strafferetsplejeudvalget indsættes en bemyndigelsesbestemmelse i den foreslåede bestemmelse.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11 (retsplejelovens § 741 e) og bemærkningerne hertil.

3.4. Underretning og klageadgang

3.4.1. Gældende ret

Afvisning af anmeldelse og påtaleopgivelse

Efter retsplejelovens § 749, stk. 3, underrettes sigtede og andre, der må antages at have en rimelig interesse heri, om afvisning af en anmeldelse. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i retsplejelovens kapitel 10.

Efter retsplejelovens § 724, stk. 1, underrettes sigtede og andre, der må antages at have en rimelig interesse heri, om en afgørelse om påtaleopgivelse. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i retsplejelovens kapitel 10.

Det er antaget, at den forurettede under alle omstændigheder bør underrettes om afgørelser om afvisning af en anmeldelse og om påtaleopgivelse. Desuden er det antaget, at forurettede har klageadgang. I øvrigt beror det på en konkret vurdering, om f.eks. de nære pårørende til en forurettet, der er afgået ved døden, har en sådan interesse i sagen, at de skal underrettes og kan påklage en afgørelse om afvisning af anmeldelse eller påtaleopgivelse.

Tiltalerejsning og retsmødeanmodninger

Efter retsplejeloven er der ikke pligt til at underrette den forurettede om tiltalerejsning eller fremsendelse af retsmødeanmodninger med henblik på sagens behandling som tilståelsessag. I Rigsadvokatens Meddelelse nr. 2/2001 om vejledning til ofre for forbrydelser og udpegning af kontaktperson for vidner er det imidlertid fastsat, at den forurettede i sager, hvor der ikke er beskikket en bistandsadvokat, skal underrettes skriftligt om, at der er indleveret anklageskrift eller retsmødeanmodning til retten. I sager, hvor der er beskikket en bistandsadvokat, underrettes forurettede gennem bistandsadvokaten om tiltale og retsmødeanmodninger.

Forurettede kan ikke påklage en afgørelse om tiltalerejsning, medmindre den indeholder en påtaleopgivelse. Forurettede kan heller ikke klage over, at en sag afgøres som en tilståelsessag.

Tiltalefrafald

Efter retsplejelovens § 724, stk. 1, er det alene den sigtede, der skal underrettes om en afgørelse om tiltalefrafald. Det er imidlertid i praksis almindeligt, at forurettede underrettes om tiltalefrafald.

Efter retsplejelovens § 724, stk. 1, 4. pkt., kan sigtede klage over et tiltalefrafald. Forurettede har derimod ikke klageadgang med hensyn til et tiltalefrafald, medmindre det også indeholder en påtaleopgivelse.

Retsmøder

Retsplejeloven indeholder ikke en almindelig bestemmelse om, at forurettede skal underrettes om retsmøder.

Forurettede underrettes i sagens natur om afholdelse af et retsmøde, hvor den pågældende skal afgive vidneforklaring. Forurettede underrettes efter gældende praksis endvidere om retsmøder, hvor forurettedes erstatningskrav kan fremsættes og påkendes.

I sager, hvor der er beskikket bistandsadvokat, underrettes bistandsadvokaten om retsmøder i sagen, jf. retsplejelovens § 741 c, stk. 1, og det må forudsættes, at forurettede dermed gennem advokaten orienteres om tidspunktet for afholdelse af hovedforhandlingen.

Underretning om dommen

Retsplejeloven indeholder ikke regler om underretning af forurettede om straffesagens udfald. I tilfælde, hvor retten har taget stilling til en erstatningspåstand, er det praksis, at politiet eller anklagemyndigheden underretter den forurettede om rettens afgørelse samt henviser den forurettede til at rette henvendelse til retten, hvis den pågældende ønsker en ekstrakt af dommen.

Det er almindelig praksis, at der i sager, hvor der er beskikket en bistandsadvokat, sker underretning af bistandsadvokaten om dommen. Denne modtager således dermed også underretning om rettens afgørelse om et erstatningskrav.

Underretning om anke og genoptagelse

Retsplejeloven indeholder ikke en almindelig bestemmelse, hvorefter forurettede skal orienteres om en eventuel anke eller begæring om genoptagelse.

3.4.2. Lovforslagets udformning

Afvisning af anmeldelse og påtaleopgivelse

Det er Strafferetsplejeudvalgets opfattelse, at der bør være større klarhed om forurettedes rettigheder. På de punkter, hvor der skal gælde en form for ligestilling med de rettigheder, der tilkommer tiltalte og/eller

anklagemyndigheden, bør dette derfor ifølge udvalget som udgangspunkt fremgå udtrykkeligt af loven.

Udvalget foreslår i overensstemmelse hermed, at der i retsplejelovens § 724, stk. 1, og § 749, stk. 3, indsættes en udtrykkelig bestemmelse om, at den forurettede skal underrettes om afgørelser om henholdsvis påtaleopgivelse og afvisning af en anmeldelse. Heraf følger også, at forurettedes klageadgang med hensyn til sådanne afgørelser præciseres i loven.

Udvalget foreslår endvidere, at forurettedes nære pårørende skal underrettes, hvis forurettede er afgået ved døden, og at de pågældende i givet fald skal have klageadgang. Dette gælder, uanset om dødsfaldet skyldes den pågældende lovovertrædelse.

Udtrykket »nære pårørende« svarer til det udtryk, der anvendes i retsplejelovens § 41 d og § 1020 e (om henholdsvis aktindsigt og advokatbeskikkelse i straffesager mod politipersonale). Efter omstændighederne vil andre, f.eks. søskende, også kunne anses for at være nære pårørende, hvis der har været et sådant særligt forhold mellem de pågældende og den forurettede, at der må antages at være tale om en tilsvarende betydelig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det er forudsat, at underretning alene skal ske til den eller de i kredsen af nære pårørende, som umiddelbart må antages at have stået afdøde nærmest på tidspunktet for dødsfaldet. Hvis forurettede efterlader sig en ægtefælle eller samlever, må det i almindelighed antages at være denne person, som har stået forurettede nærmest. Det vil efter den foreslåede regel herefter være tilstrækkeligt alene at underrette ægtefællen eller samleveren.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.2.1. og 4.3.2.2.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Særligt om pligten til i visse tilfælde at underrette forurettedes nære pårørende bemærkes, at udtrykket nære pårørende i de foreslåede bestemmelser forstået vil omfatte den eller de familiemedlemmer mv., som har stået forurettede nærmest på tidspunktet for dødsfaldet. Det tiltrædes i den forbindelse, at en ægtefælle eller samlever i almindelighed må antages at være den person, som har stået forurettede nærmest, således at det vil være tilstrækkeligt alene at underrette ægtefællen eller samleveren. Har forurettede ikke efterladt en ægtefælle eller samlever, må det bero på de nærmere konkrete forhold, hvilken eller hvilke personer inden for kredsen af forældre, børn, søskende mv. som kan anses for at have stået forurettede nær-

most og dermed omfattet af udtrykket nære pårørende i de foreslåede bestemmelser.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 4 og 12 (retsplejelovens § 724, stk. 1, og § 749, stk. 3) og bemærkningerne hertil.

Tiltalerejsning og retsmødeanmodninger

Strafferetsplejeudvalget finder også, at det bør fremgå klart af retsplejeloven, at den forurettede skal underrettes om, at der er rejst tiltale eller indleveret retsmødeanmodning til retten med henblik på behandling som tilståelsessag. En sådan regel vil være i overensstemmelse med den praksis, der allerede følges i dag, hvor enten bistandsadvokaten eller den forurettede orienteres, jf. Rigsadvokatens Meddelelse nr. 2/2001. Efter udvalgets opfattelse bør det endvidere fastsættes, at forurettedes nære pårørende skal underrettes, hvis forurettede er afgået ved døden.

Der er efter den foreslåede bestemmelse ikke pligt til at underrette forurettede på en bestemt måde. Underretning kan således f.eks. ske ved at sende en kopi af anklageskriftet til den forurettede eller ved, som det er praksis i dag, at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om den rejste tiltale eller sigtelse i en retsmødeanmodning, samtidig med at sagen sendes til retten. Det er forudsat, at hvis der sendes en kopi af anklageskriftet eller retsmødeanmodningen, skal eventuelle forhold, som ikke vedrører den forurettede, udgå. Dette gælder også den tiltaltes personnummer.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.2.1. og 4.3.2.2.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 11 (retsplejelovens § 741 f) og bemærkningerne hertil.

Tiltalefrafald

Forurettede har efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse en væsentlig interesse i at blive underrettet i tilfælde, hvor en straffesag bliver afgjort med et tiltalefrafald, uanset at forurettede ikke kan påklage en afgørelse om tiltalefrafald.

På den baggrund foreslår udvalget, at der i retsplejeloven indsættes en bestemmelse om, at der skal gives underretning til forurettede om afgørelser om tiltalefrafald. Udvalget finder, at også forurettedes efterladte nære pårørende samt andre, der må antages at have en rimelig interesse deri, bør underrettes.

Udvalget foreslår ikke nogen pligt til at underrette forurettede på en bestemt måde. Underretning kan således bl.a. ske ved at sende en kopi af afgørelsen eller ved at sende et standardbrev indeholdende oplysning-

ger om afgørelsen. Omfanget af oplysninger i underretningen vil således kunne afpasses konkret, hvis der f.eks. gør sig særlige hensyn gældende. Det vil navnlig kunne være tilfældet med hensyn til tiltalefrafald over for unge under 18 år, hvor der kan være særlig anledning til ikke at gengive eventuelle særvilkår for tiltalefrafaldet, der afspejler personlige problemer hos den unge.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.2.1, og 4.3.2.2.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 4 (retsplejelovens § 724, stk. 1) og bemærkningerne hertil.

Retsmøder

Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om der bør indføres en bestemmelse i retsplejeloven om en almindelig pligt til at underrette forurettede om retsmøder i sagen.

En bestemmelse om underretning om f.eks. retsmøder under hovedforhandlingen vil ifølge udvalget få selvstændig praktisk betydning i tilfælde, hvor der ikke allerede i dag sker underretning. Det drejer sig om sager, hvor den forurettede ikke har en bistandsadvokat, ikke skal indkaldes som vidne og ikke har et erstatningskrav, der skal fremmes under sagen. Eksempelvis kan det være sager om berigelseskriminalitet, hvor den forurettede ikke indkaldes til at afgive vidneforklaring (f.eks. fordi det er en tilståelsessag), og hvor forurettede ikke fremsætter noget erstatningskrav over for tiltalte (f.eks. fordi et tab er dækket af et forsikringselskab).

Udvalget finder ikke grundlag for at foreslå en bestemmelse om, at der skal være almindelig, ubetinget pligt til at underrette forurettede om retsmøder. Udvalget anfører i den forbindelse, at det er tvivlsomt, om de forurettede i praksis normalt vil være interesseret i automatisk at blive underrettet om retsmøder i straffesagen uden for de tilfælde, hvor der allerede efter gældende praksis gives underretning. Udvalget anfører videre, at det er nærliggende at formode, at mange forurettede – f.eks. i en række sager om berigelseskriminalitet – ikke har interesse i at modtage en sådan underretning. Dertil kommer ifølge udvalget, at en ordning, hvor der skulle ske underretning af forurettede om retsmøder i alle straffesager, ville indebære et ikke ubetydeligt merarbejde for politiet.

Udvalget anfører samtidig, at der uden for de tilfælde, hvor der allerede efter gældende praksis gives underretning om retsmøder, kan være behov for under-

retning, hvis den forurettede ønsker det – f.eks. af almindelig interesse for at følge sagen i retten. Strafferetsplejeudvalget finder på den baggrund, at en forurettet, der ønsker at overvære hovedforhandlingen i sagen, bør have mulighed for at anmode om at blive underrettet om tid og sted for hovedforhandlingen.

Udvalget foreslår derfor, at der indsættes en bestemmelse i retsplejeloven om, at forurettede skal underrettes om tid og sted for hovedforhandlingen, hvis forurettede over for anklagemyndigheden har anmodet om det. Tilsvarende skal der efter anmodning underrettes om tid og sted for et retsmøde med henblik på behandling af sagen som en tilståelsessag.

Anmodningen vil kunne fremsættes over for anklagemyndigheden, efter at forurettede har modtaget underretning om tiltalen mv., idet det forudsættes, at forurettede vejledes om denne mulighed.

Hvis forurettede er afgået ved døden, bør forurettedes nære pårørende efter anmodning underrettes om tid og sted for hovedforhandlingen eller et retsmøde med henblik på behandling af sagen som en tilståelsessag. Dette gælder, uanset om dødsfaldet skyldes den pågældende lovovertrædelse.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.2.1.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 11 (retsplejelovens § 741 f) og bemærkningerne hertil.

Underretning om dommen

Strafferetsplejeudvalget foreslår, at den gældende praksis lovfæstes, således at det i retsplejeloven fastsættes, at forurettede, der ikke har bistandsadvokat, skal modtage underretning om afgørelsen (dommen), hvis retten tager stilling til et erstatningskrav. Har forurettede fået beskikket en bistandsadvokat, sker underretning som hidtil til denne.

Strafferetsplejeudvalget har endvidere overvejet, om der i retsplejeloven bør indsættes en almindelig bestemmelse om pligt til også i andre tilfælde at underrette forurettede om dommen.

Udvalget anfører i den forbindelse bl.a., at forurettede har en væsentlig og legitim interesse i at kende straffesagens udfald. Dette kan også være tilfældet i sager, hvor forurettede ikke har fået et erstatningskrav påkendt under sagens behandling, eller hvor der ikke har været beskikket en bistandsadvokat. Imidlertid vil det efter udvalgets opfattelse skyde over målet at indsatte en bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter alle forurettede automatisk skal have tilsendt en kopi af

dommen eller på anden måde have underretning om sagens udfald. En sådan ordning ville medføre et ikke ubetydeligt merarbejde, og ordningen ville desuden medføre, at også forurettede, som er uden reel interesse i det, skulle modtage en sådan underretning. Eksempelvis ville det betyde, at der automatisk skulle gives underretning om straffedomme til en forretnings-ejer, som er forurettet i en sag om butikstveri, også selv om forretningsejeren ikke har fremsat erstatningskrav mod domfældte eller i øvrigt har givet udtryk for at have en interesse i at blive underrettet om en dom i sagen.

På den baggrund foreslår Strafferetsplejeudvalget, at der med hensyn til underretning af forurettede om dommen indføres en ordning svarende til den, der er foreslået med hensyn til underretning om hovedfor-handlingen. Forurettede bør således kunne bestille en domsudskrift enten direkte hos retten eller gennem politiet eller anklagemyndigheden, der herefter videreformidler forurettedes anmodning til retten. Det forudsættes, at anklagemyndigheden ved underretningen om tiltalen mv. oplyser forurettede om adgangen til at få underretning om dommen, og at forurettede på en nem måde, f.eks. telefonisk, ved anvendelse af en blanket eller evt. via internettet, gennem politiet eller anklagemyndigheden kan bestille domsudskriften. Retten vil herefter skulle behandle anmodningen som en anmodning om aktindsigt efter reglerne i retsplejelovens kapitel 3 a. Der tilsigtes ved lovforslaget ingen fravigelser af de gældende regler om aktindsigt, jf. retsplejelovens kapitel 3 a, der således kan medføre, at retten til domsudskrift efter den foreslåede bestemmelse er begrænset.

Udvalget foreslår også, at bistandsadvokaten skal modtage en udskrift af dommen fra retten. Bistandsadvokaten kan herefter orientere sin klient om dommens resultat. På grund af begrænsningerne i retten til aktindsigt efter reglerne i retsplejelovens kapitel 3 a må bistandsadvokaten ikke overlevere udskriften af dommen til klienten. Hvis klienten selv ønsker en udskrift af dommen, må bistandsadvokaten på vegne af klienten rette henvendelse til retten herom. Retten vil herefter tage stilling til spørgsmålet.

Det forudsættes, at retten i de tilfælde, hvor forurettede er tilkendt erstatning ud over domsudskriften, som hidtil sender en ekstratudskrift af dommens bestemmelse om erstatning til bistandsadvokaten med henblik på inddrivelse af kravet.

Forurettede bør efter udvalgets opfattelse ikke skulle betale for at modtage en udskrift af dommen.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.2.1.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Justitsministeriet finder ligesom Strafferetsplejeudvalget, at forurettede ikke bør betale for at modtage en udskrift af dommen.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 3 (retsplejelovens § 219 a, stk. 7, og § 2, nr. 1) og bemærkningerne hertil.

Underretning om anke og genoptagelse

Strafferetsplejeudvalget finder, at forurettede eller forurettedes efterladte nære pårørende bør underrettes om, at en sag er anket eller genoptaget.

Efter udvalgets opfattelse kan pligten til at underrette forurettede om en eventuel anke eller genoptagelse begrænses til de tilfælde, hvor den forurettede har anmodet om at blive underrettet om hovedfor-handlingen. Hvis forurettede ikke har anmodet herom, må det antages, at forurettede ikke ønsker at følge straffesagen yderligere.

Underretning om anke kan ske ved at sende en kopi af ankemeddelelsen til den forurettede eller ved at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om, at sagen er anket, og om, at forurettede senere vil modtage underretning om tid og sted for hovedfor-handlingen.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.2.1.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 11 (retsplejelovens § 741 f) og bemærkningerne hertil.

3.5. Aktindsigt

3.5.1. Gældende ret

De gældende regler om aktindsigt i retsplejelovens kapitel 3 a blev gennemført ved lov nr. 215 af 31. marts 2004 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Offentlighed i retsplejen) på baggrund af Retsplejerådets betænkning nr. 1427/2003 om reform af den civile retspleje II (Offentlighed i civile sager og straffesager).

Efter retsplejelovens § 41 b, stk. 2, nr. 3, og § 41 d, stk. 1, har andre end sagens parter, herunder forurettede, først adgang til aktindsigt, når straffesagen er endeligt afsluttet, hvilket vil sige afsluttet ved en afgørelse, som ikke kan anfægtes ved ordinære retsmidler (appel eller genoptagelse inden for de almindelige fri-ster).

Hvis der ikke rejses tiltale, og sagen derfor henlægges, betragtes den som endeligt afsluttet efter udløbet af fristen for omgørelse i retsplejelovens § 724, stk. 2. Herefter vil forurettede kunne få aktindsigt i eventuelle kendelser, jf. retsplejelovens § 41 b, samt andre dokumenter vedrørende sagen. Reglen tilgodeser derfor ikke den, der ønsker at klage over en afgørelse om ikke at rejse tiltale.

Efter forarbejderne til de gældende regler vil en anmodning om aktindsigt, der er begrundet i et ønske om at skaffe oplysninger til brug for en eventuel klage til den overordnede anklagemyndighed, imidlertid falde ind under reglen om meroffentlighed i retsplejelovens § 41 g.

I forarbejderne til retsplejelovens § 41 g er det bl.a. anført, at der bør udvises imødekommenhed, når forurettede i straffesager anmoder om aktindsigt, før sagen er endeligt afsluttet, og at dette i særlig grad gælder, hvor der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefraval, men hvor den overordnede anklagemyndighed har mulighed for at omgøre afgørelsen i medfør af retsplejelovens § 724, stk. 2, og anmodningen er begrundet i et ønske om at skaffe oplysninger til brug for en eventuel klage til den overordnede anklagemyndighed, jf. herved også side 66 i betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsorfes retsstilling.

Bistandsadvokatens adgang til aktindsigt blev udvidet ved lov nr. 558 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven (Forbedring af voldtægtsorfes retsstilling mv. og beskikkelse af bistandsadvokat for pårørende til afdøde i straffesager mod politipersonale). Ved ændringen blev bistandsadvokatens adgang til dokumenter forud for afgørelsen om tiltalerejsning udvidet til at omfatte ikke alene forurettedes forklaring til politirapport, men også andet materiale vedrørende forurettede, herunder lægelige udtalelser, jf. retsplejelovens § 741 c, stk. 2, 1. pkt. Efter tiltalerejsning har bistandsadvokaten adgang til også at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, jf. retsplejelovens § 741 c, stk. 2, 2. pkt.

Efter retsplejelovens § 741 c, stk. 3, skal bistandsadvokaten have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Advokaten må ikke uden politiets samtykke gøre den forurettede bekendt med indholdet af det i stk. 2, 2. pkt., nævnte materiale. Advokaten må således alene gøre forurettede bekendt med hans eller hendes egen forklaring og de dokumenter, der i øvrigt vedrører forurettede.

3.5.2. Lovforslagets udformning

3.5.2.1. Strafferetsplejeudvalget har i betænkning nr. 1485/2006, afsnit 4.3.3., overvejet spørgsmålet om aktindsigt.

Udvalget finder for så vidt angår spørgsmålet om forurettedes adgang til aktindsigt ikke grundlag for at foreslå ændringer af de gældende regler. Udvalget henviser til, at der inden for de seneste år er gennemført en samlet reform af reglerne om aktindsigt inden for retsplejen, hvor spørgsmålet om aktindsigt i straffesager var blandt de spørgsmål, der blev overvejet. Reformen indebar en generel udvidelse af muligheden for aktindsigt i bl.a. straffesager.

Hertil kommer, at forurettede efter den gældende bestemmelse om meroffentlighed i retsplejelovens § 41 g har mulighed for at opnå aktindsigt også i tiden, inden straffesagen er endeligt afsluttet, hvis der er et reelt behov for det. I forarbejderne til § 41 g er det således specifikt nævnt, at der bør udvises imødekommenhed, når forurettede i straffesager anmoder om aktindsigt, før sagen er endeligt afsluttet.

Med hensyn til bistandsadvokatens adgang til aktindsigt henviser udvalget til sine overvejelser i betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsorfes retsstilling. Udvalget fandt dengang ikke, at der burde ske en generel udvidelse af adgangen til aktindsigt, og pegede bl.a. på, at bistandsadvokaten efter tiltalerejsningen har adgang til det fulde materiale.

Strafferetsplejeudvalget finder i betænkning nr. 1485/2006 fortsat ikke, at der er grundlag for en udvidelse af bistandsadvokatens adgang til aktindsigt i tiden før tiltalerejsning.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.3.

3.5.2.2. Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter.

Der stilles derfor ikke forslag om ændring af reglerne om aktindsigt.

3.6. Beskikkelse af bistandsadvokat

3.6.1. Gældende ret

3.6.1.1. Beskikkelse efter retsplejelovens § 741 a

Retsplejelovens kapitel 66 a om advokatbistand til den forurettede er indsat ved lov nr. 253 af 16. juni 1980 (Advokatbistand til forurettede) med henblik på at beskytte og styrke den forurettedes stilling i sager om voldtægt mv., jf. FT 1979-80, tillæg A, sp. 459, og tillæg B, sp. 939.

Ved lov nr. 730 af 7. december 1988 blev adgangen til advokatbeskikkelse udvidet bl.a. således, at ordningen kom til at omfatte ofre for de fleste sædeligheds-

forbrydelser samt ofre for almindelig vold, jf. betænkning nr. 1102/1987 om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager afgivet af et udvalg nedsat af Justitsministeriet den 6. juni 1983.

I 1997 blev adgangen til advokatbeskikkelse yderligere styrket, jf. lov nr. 349 af 23. maj 1997, idet ofre for de forbrydelser, hvor der hidtil havde skullet foreligge en positiv indikation for beskikkelsen, nu har krav på beskikkelse, medmindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig.

Ved lov nr. 468 af 7. juni 2001 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Forvoldelse af fare for smitte med en livstruende og uhelbredelig sygdom) og lov nr. 228 af 2. april 2003 om ændring af straffeloven, adoptionsloven og retsplejeloven (Børnepornografi, seksuel udnyttelse af børn, salg af børn og gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn m.v.) blev retsplejelovens § 741 a, stk. 1, ændret således, at sager om overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 2 (smitte med en livstruende sygdom), og § 262 a (menneskehandel), er omfattet af bistandsadvokatordningen.

Reglerne i retsplejelovens kapitel 66 a er senest ændret i 2005 ved lov nr. 558 af 24. juni 2005. Dette skete på baggrund af betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsorfes retsstilling. Ændringen indebar, at der i sager om overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1, samt § 224 og § 225, jf. de nævnte bestemmelser, skal ske beskikkelse, medmindre den forurettede - efter at være vejledt om retten til bistandsadvokat - frabeder sig dette, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 2.

Det fremgår af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, at retten i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 119, § 123, § 210, §§ 216-223, §§ 224 eller 225, jf. §§ 216-223, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 244-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 a eller § 288, beskikker en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring herom, jf. dog stk. 2 og 3.

Efter retsplejelovens § 741 a, stk. 2, skal der i sager om overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1, samt § 224 og § 225, jf. de nævnte bestemmelser, ske beskikkelse, medmindre den forurettede - efter at være vejledt om retten til bistandsadvokat - frabeder sig dette.

Efter retsplejelovens § 741 a, stk. 3 kan beskikkelse af advokat afslås i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, § 123, § 218, stk. 1, §§ 219-221, § 222,

stk. 1, og stk. 2, 1. led, § 223, stk. 2, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 244-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 a eller § 288, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig. Det samme gælder i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 224 eller § 225, jf. § 218, stk. 1, §§ 219-221, § 222, stk. 1 og stk. 2, 1. led, eller § 223, stk. 2.

Den forurettede kan anmode om at få beskikket en bistandsadvokat på et hvilket som helst tidspunkt, og den pågældende kan vælge selv at antage en advokat. En antaget advokat har kun i de i § 741 a, stk. 1, nævnte sager samme beføjelser som en beskikket bistandsadvokat, og advokaten skal betales af den forurettede.

Efter retsplejelovens § 741 a, stk. 4, kan politiet fremsætte begæring om beskikkelse af en bistandsadvokat for den forurettede under efterforskningen, hvis den pågældende ikke selv har anmodet herom.

3.6.1.2. *Beskikkelse af advokat efter retsplejelovens § 995 a og 1020 e*

Efter retsplejelovens § 995 a, stk. 1, kan retten give fri proces til en forurettet, når det skønnes nødvendigt med advokatbistand ved opgørelsen af et erstatningskrav, og den forurettede opfylder betingelserne i § 325 om fri proces. Bestemmelsen indeholder ikke begrænsninger med hensyn til de former for kriminalitet, der kan begrunde beskikkelse af advokat, men forudsætter, at erstatningskravets art og omfang taler for, at forurettede får bistand til at opgøre kravet.

Når omstændighederne taler for det, kan retten i sager, hvor en person er afgået ved døden som følge af en forbrydelse, beskikke en advokat for de pårørende til at bistå med opgørelsen af et erstatningskrav, jf. retsplejelovens § 995 a, stk. 2.

Efter retsplejelovens § 1020 e, stk. 1, om advokatbistand til den forurettede i straffesager mod politipersonale, beskikker retten på den forurettedes begæring en advokat for vedkommende, når forholdene taler derfor, eller det følger af reglerne i kapitel 66 a.

Efter retsplejelovens § 1020 e, stk. 2, kan retten i straffesager mod polititjenestemænd beskikke en advokat for den forurettedes nære pårørende, hvis forurettede afgået ved døden. Det er efter denne bestemmelse ikke et krav, at forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

3.6.2. *Lovforslagets udformning*

Strafferetsplejeudvalgets overvejelser om beskikkelse af bistandsadvokat er nærmere behandlet i betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.4.

F. t. l. vedr. retsplejeloven og retsafgiftsloven

3.6.2.1. Særlige krav til bistandsadvokater

Strafferetsplejeudvalget overvejede i betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtssofres retsstilling, om der burde stilles særlige kvalifikationskrav til de advokater, der beskikkes som bistandsadvokat for forurettede i voldtægtssager. Strafferetsplejeudvalget fandt ikke, at der burde stilles krav om en særlig uddannelse.

I betænkning nr. 1485/2006 anfører udvalget på linje hermed, at der ikke i almindelighed er grundlag for at ændre den gældende ordning med hensyn til rekruttering mv. af bistandsadvokater. Der bør således efter udvalgets opfattelse ikke stilles særlige kvalifikationskrav til de advokater, der beskikkes som bistandsadvokater.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.4.1.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter.

3.6.2.2. Området for beskikkelse af en bistandsadvokat

Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om der er behov for at udvide den gældende ordning med bistandsadvokat således, at der også i sager om andre straffelovsovertrædelser end dem, der er omfattet af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, kan beskikkes en bistandsadvokat.

Udvalget finder som udgangspunkt ikke, at der er behov for en sådan udvidelse. Opregningen af straffelovsovertrædelser i retsplejelovens § 741 a, stk. 1, omfatter efter udvalgets opfattelse de tilfælde, hvor der i almindelighed vil være et behov for at kunne beskikke en bistandsadvokat.

Udvalget finder imidlertid, at der må antages at være tilfælde, hvor en forurettet efter omstændighederne har behov for at få en bistandsadvokat beskikket, selv om lovertrædelser har en anden karakter end de overtrædelser, der er opregnet i den gældende § 741 a, hvor der typisk er behov for bistandsadvokat.

Udvalget foreslår derfor, at der som supplement til de gældende regler om beskikkelse af bistandsadvokat indføres en bestemmelse, hvorefter retten, når særlige omstændigheder taler for det, kan beskikke en bistandsadvokat for forurettede. Det bør i de nævnte tilfælde ikke nødvendigvis være afgørende, om lovertrædelser er af en bestemt type, men derimod om de konkrete forhold i sagen fører til, at forurettede bør have adgang til bistandsadvokat. Det kan f.eks. være tilfældet i visse sager om grovere chikane, hvor forurettede er blevet truet og har været udsat for hærverk eller lignende, eller i visse sager om afpresning efter

straffelovens § 281. Desuden kan der ifølge udvalget tænkes tilfælde, hvor forurettedes personlige forhold helt undtagelsesvis – uanset sagens karakter i øvrigt – i sig selv kan begrunde, at der beskikkes en bistandsadvokat.

Det anføres af udvalget, at den foreslåede udvidelse af adgangen til at beskikke en bistandsadvokat for den forurettede vil få et meget begrænset anvendelsesområde ved siden af retsplejelovens § 995 a, stk. 1.

Forurettede kan også vælge at antage en advokat. Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 741 c, stk. 4, har en advokat, der er antaget af den forurettede for egen regning, kun i de i § 741 a, stk. 1, nævnte sager samme beføjelser som en beskikket bistandsadvokat. Udvalget finder, at disse beføjelser for advokaten bør gælde i alle sagstyper, hvor forurettede selv har antaget en advokat til at bistå sig.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.4.2.

Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6 og nr. 9 (retsplejelovens § 741 a, stk. 4, og § 741 c, stk. 5) og bemærkningerne hertil.

3.6.2.3. Obligatorisk beskikkelse

Strafferetsplejeudvalget overvejede i forbindelse med betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtssofres retsstilling spørgsmålet om obligatorisk beskikkelse. Udvalget fandt, at det hverken var rimeligt eller hensigtsmæssigt, at en forurettet, der på fuldt oplyst grundlag ikke ønsker det, skal påtvinges en bistandsadvokat. Udvalget fandt imidlertid, at forurettede i voldtægtssager oftest ville have behov for en bistandsadvokat. Udvalget foreslog derfor en regel, hvorefter beskikkelse af bistandsadvokat for forurettede i voldtægtssager skulle ske automatisk, medmindre den forurettede frabad sig det, jf. den gældende retsplejelovs § 741 a, stk. 2.

Strafferetsplejeudvalget finder fortsat ikke, at det vil være rimeligt eller hensigtsmæssigt at påtvinge forurettede en bistandsadvokat ud over tilfælde omfattet af den gældende retsplejelovs § 741 a, stk. 4, hvorefter politiet kan anmode om, at der beskikkes en bistandsadvokat for forurettede under efterforskningen.

Strafferetsplejeudvalget finder heller ikke, at der er behov for at udvide området for den nye bestemmelse i retsplejelovens § 741 a, stk. 2, om automatisk beskikkelse, medmindre forurettede fravælger det. Udvalget bemærker i den forbindelse, at politiet som nævnt, hvis det skønner det nødvendigt, kan anmode

retten om under efterforskningen at beskikke en bistandsadvokat for en forurettet, der ikke selv anmoder om det, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 4.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.3.2.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter.

3.6.2.4. *Beskikkelse af bistandsadvokat for efterladte*

Strafferetsplejeudvalget har også overvejet, om efterladtes mulighed for at få beskikket en advokat bør styrkes.

Strafferetsplejeudvalget tilslutter sig i den forbindelse Justitsministeriets bemærkninger i pkt. 4.2. til lovforslag nr. L 160 af 27. april 2005, der førte til lov nr. 558 af 24. juni 2005. Her er det anført, at muligheden for efter retsplejelovens § 995 a at beskikke en advokat, der kan bistå de pårørende med at opgøre et erstatningskrav, i hovedparten af tilfældene må antages at kunne dække behovet for advokatbistand til de pårørende i forbindelse med en straffesag.

Udvalget anfører samtidig, at der kan være særlige tilfælde, hvor efterladte til en person, som er afgået ved døden som følge af en strafbar handling, kan have et behov for advokatbistand også i andre henseender end med hensyn til fremsættelse af et erstatningskrav.

På den baggrund foreslår udvalget, at der indføres en regel, hvorefter retten, når særlige hensyn til de pårørende taler for det, kan beskikke en bistandsadvokat for forurettedes nære pårørende, når den forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

Udvalget anfører, at det altid vil være en stor belastning for de efterladte at miste en nærstående ved en forbrydelse. Dette moment bør imidlertid ikke i sig selv være tilstrækkeligt til at beskikke en bistandsadvokat. Det må kræves, at der herudover foreligger nogle særlige forhold. Afgørelsen heraf må bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvor det navnlig bør indgå, om en pårørende skal vidne under belastende omstændigheder eller i øvrigt i forhold til straffesagen også bortset fra fastsættelsen af et erstatningskrav har et særligt behov for bistand.

Det kræves efter den foreslåede bestemmelse, at betingelserne for at beskikke en advokat for den forurettede i øvrigt er opfyldt. Heri ligger, at den forurettedes efterladte nære pårørende kun rent undtagelsesvist vil kunne få en advokat beskikket, hvis den forurettede har fået eller ville have fået afslag på beskikkelse af en advokat.

Politiet skal, hvor der er rimelig grundlag for at antage, at betingelserne for at beskikke en advokat for

forurettedes efterladte nære pårørende kan være opfyldt, vejlede forurettedes efterladte nære pårørende om muligheden for at få beskikket en bistandsadvokat.

Den foreslåede bestemmelse vil efter udvalgets opfattelse få et meget begrænset anvendelsesområde ved siden af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 995 a.

Forurettedes efterladte vil også have mulighed for at antage en advokat for egen regning. Hvis de efterladte gør det, bør denne advokat efter udvalgets opfattelse have samme beføjelser som en beskikket advokat. Udvalget foreslår derfor retsplejelovens § 741 c, stk. 4 ændret, jf. også pkt. 3.6.2.2. ovenfor.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.4.2.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag om at udvide adgangen til at beskikke en bistandsadvokat for forurettedes efterladte.

Justitsministeriet har som anført af Strafferetsplejeudvalget tidligere overvejet dette spørgsmål. Justitsministeriet fandt dengang ikke, at der var behov for en sådan bestemmelse, idet der efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 995 a, stk. 2, er mulighed for at beskikke en advokat til at bistå pårørende med opgørelsen af et erstatningskrav i sager, hvor en person er afgået ved døden som følge af en forbrydelse.

Det er fortsat Justitsministeriets opfattelse, at adgangen til at beskikke en advokat for forurettedes efterladte nære pårørende efter retsplejelovens § 995 a, stk. 2, i langt de fleste tilfælde vil dække behovet for at beskikke en advokat for forurettedes efterladte. Det kan imidlertid som også påpeget af Strafferetsplejeudvalget ikke på forhånd udelukkes, at der i særlige tilfælde kan være et behov for advokatbistand til de efterladte ud over ved opgørelsen af et erstatningskrav. Justitsministeriet finder derfor - også i lyset af den foreslåede adgang til skønsmæssigt at beskikke en bistandsadvokat for forurettede uden for de tilfælde, der følger af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, - at det er rigtigst tillige at gøre det muligt for retten i særlige tilfælde at beskikke en bistandsadvokat for forurettedes efterladte nære pårørende, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6, 7, 9 og 10 (retsplejelovens § 741 a, stk. 5, § 741 b, stk. 1, § 741 c, stk. 5, og § 741 d).

3.7. Samtale med bistandsadvokaten

3.7.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 741 b, stk. 2, er en begæring om beskikkelse af advokat ikke til hinder for, at politiet afhører den forurettede uden advokatens tilstedeværelse, hvis den forurettede er villig til at udtale sig. I tilfælde, hvor beskikkelse skal ske efter retsplejelovens § 741 a, stk. 2, gælder dette dog kun, hvis den forurettede anmoder om at blive afhørt uden advokatens tilstedeværelse. Politiet skal vejlede den forurettede herom.

Ønsker den forurettede ikke at udtale sig uden advokatens tilstedeværelse, kan politiet tilkalde en af de i § 733, stk. 1, nævnte advokater til at varetage hvervet som advokat for den forurettede, indtil retten tager stilling til begæringen. Politiet vil dog kunne foretage en helt foreløbig udspørgen af forurettede, således at der kan stilles uopsættelige spørgsmål til forurettede med henblik på meddelelse af akutte oplysninger af betydning for en umiddelbar bevissikring, for eksempel om tid, sted, signalement mv.

3.7.2. Lovforslagets udformning

3.7.2.1. Strafferetsplejeudvalget overvejede i forbindelse med betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtssofres retsstilling også spørgsmålet om forurettedes mulighed for at få en samtale med bistandsadvokaten inden afhøring hos politiet. Udvalget fandt ved den lejlighed ikke grundlag for at indføre en regel om, at en bistandsadvokat i alle sager skal deltage fra begyndelsen. Udvalget henviste i den forbindelse til, at det følger af de almindelige regler, at vidner ikke har pligt til at udtale sig til politiet, og at forurettede derfor kan vælge ikke at afgive forklaring, før vedkommende har talt med sin bistandsadvokat. Derimod foreslog udvalget en regel om, at den forurettede i voldtægtssager mv. skal have lejlighed til en samtale med en bistandsadvokat inden politiets afhøring, medmindre forurettede frabeder sig det.

Strafferetsplejeudvalget finder i betænkning nr. 1485/2006 fortsat ikke, at der er grundlag for at indføre en absolut regel om, at en bistandsadvokat skal deltage fra begyndelsen. Udvalget finder heller ikke, at der er grundlag for at udvide ordningen, hvor efter forurettede i voldtægtssager mv., der normalt må anses for ganske særligt belastende, kun afhøres uden bistandsadvokatens tilstedeværelse, hvis vedkommende anmoder om det.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.4.3.

3.7.2.2. Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter.

3.8. Bistandsadvokatens adgang til at deltage i sagens behandling ved domstolene

3.8.1. Gældende ret

Bistandsadvokatens processuelle stilling i retten, herunder advokatens stilling i forbindelse med afhøringer af den forurettede, andre vidner og sigtede, er ikke nærmere reguleret i § 741 c. Af forarbejderne til § 741 c, jf. FT 1979-80, tillæg A, sp. 470, fremgår det, at det i vidt omfang vil være overladt til domstolene at fastlægge advokatens beføjelser i forbindelse med den almindelige retsledelse. Det gælder bl.a. med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt og på hvilken måde advokaten kan stille spørgsmål til andre end den forurettede, dvs. til sigtede og eventuelle vidner, samt advokatens stilling i forbindelse med forsvarrets og anklagemyndighedens afhøringer.

Det fremhæves i ovennævnte forarbejder, at den forurettedes advokat ikke bør kunne virke som en yderligere anklager i sagen. Advokaten bør derfor ikke have adgang til at procedere med hensyn til skyldsspørgsmålet og strafudmålingen. Desuden fremgår det, at det derimod vil være rimeligt, at advokaten får adgang til at procedere med hensyn til en række andre processuelle spørgsmål, som vedrører den forurettede, f.eks. spørgsmål om hvorvidt sagen skal behandles for lukkede døre, jf. retsplejelovens § 29 a, og om afhøring af den forurettede skal ske uden den tiltaltes tilstedeværelse mv., jf. retsplejelovens § 856. Ligeledes har bistandsadvokaten adgang til at procedere spørgsmålet om en eventuel erstatning og godtgørelse for tort. Der henvises til FT 1979-80, tillæg A, sp. 471.

Ved lov nr. 558 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven (Forbedring af voldtægtssofres retsstilling mv. og beskikkelse af bistandsadvokat for pårørende til afdøde i straffesager mod politipersonale) fik bistandsadvokaten i retsplejelovens § 741 c, stk. 1, mulighed for at gøre indsigelse mod en bevisførelse uden rettens tilladelse i strid med § 185, stk. 2, (bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd).

Tilrettelæggelsen af bevisførelsen om skyldsspørgsmålet forestås af anklageren og forsvareren. Bistandsadvokaten har således ikke adgang til at foreslå bevisførelse på samme måde som forsvareren, men bistandsadvokaten vil under efterforskningen kunne rette henvendelse til anklagemyndigheden og anmode om, at et bevis tages med i bevisførelsen. Det er dog altid anklagemyndigheden, der vurderer, hvorvidt beviset skal anvendes, og bistandsadvokaten kan ikke i medfør af retsplejelovens § 746 om rettens stillingta-

gen til tvister om efterforskningen mv. klage over anklagemyndighedens afgørelse.

Bistandsadvokaten har efter de gældende regler fri adgang til at foreslå bevisførelse med hensyn til et erstatningskrav, og i tilfælde af uenighed herom kan spørgsmålet forelægges retten.

3.8.2. Lovforslagets udformning

3.8.2.1. Spørgsmålet om bistandsadvokatens adgang til at deltage i behandlingen af straffesagen er tidligere drøftet i forbindelse med betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsfres retsstilling, hvor Strafferetsplejeudvalget fandt, at videre overvejelser om bistandsadvokatens rolle skulle ske i sammenhæng med overvejelserne om det generelle spørgsmål om forurettedes stilling i straffeprocessen.

Strafferetsplejeudvalget bemærker i betænkning nr. 1485/2006, at spørgsmålet om bistandsadvokatens beføjelser i straffesagen hænger sammen med forurettedes retsstilling i straffesagen og derfor rejser de samme principielle indvendinger, som udvalget har med hensyn til at tildele forurettede partsstatus.

Strafferetsplejeudvalget bemærker videre, at der ikke er noget væsentligt praktisk behov for at tildele bistandsadvokaten yderligere beføjelser med henblik på at få den bedst mulige belysning af omstændighederne i den enkelte straffesag til brug for rettens pådømmelse. Hertil kommer efter udvalgets opfattelse, at det ikke er ganske udelukket, at det i særlige tilfælde tillades bistandsadvokaten at stille spørgsmål i øvrigt, f.eks. for at undgå misforståelser og lignende, idet omfanget heraf må bero på den almindelige retsledelse.

På den baggrund og henset til, at forurettede ikke foreslås tildelt partsstatus, finder udvalget ikke, at der bør indføres en ordning, hvorefter bistandsadvokaten tillægges yderligere beføjelser, herunder nogen af de centrale partsbeføjelser som f.eks. retten til at foreslå supplerende bevisførelse, retten til at foretage afhøringer og retten til at procedere spørgsmålet om skyld og strafudmåling.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.4.4.

3.8.2.2. Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter.

3.9. Forurettedes adgang til at være til stede under retsmøder

3.9.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 28 a er retsmøder offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov.

Efter retsplejelovens § 29 kan retten bestemme, at dørene skal lukkes. Det betyder, at forurettede ikke har ret til at være til stede i retten, medmindre forurettede selv skal afhøres.

Dørlukning kan ske, når hensynet til ro og orden i retslokalet kræver det, når statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt kræver det, eller når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse. I straffesager kan retten endvidere lukke dørene, når en sigtet er under 18 år, eller når der skal afgives forklaring af en polititjenestemand med særlig tjenestefunktion, og det af hensyn til denne særlige tjenestefunktion er nødvendigt at hemmeligholde identiteten, eller når sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages at ville bringe nogens sikkerhed i fare eller hindre sagens oplysning.

Efter retsplejelovens § 29 e kan retten, når særlige grunde taler for det, give andre end dem, der har med sagen at gøre, tilladelse til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre. Bestemmelsen er næppe tiltænkt og anvendes i praksis næppe i noget væsentligt omfang i forhold til forurettede i en straffesag.

Hvis forurettede skal afgive forklaring som vidne, følger det af retsplejelovens § 182, at forurettede ikke, medmindre retten bestemmer andet, må overhøre andres forklaringer, før vedkommende selv har afgivet sin forklaring. I praksis indebærer det, at en forurettet, som skal afgive vidneforklaring, ikke har mulighed for under hovedforhandlingen at overvære tiltaltes forklaring samt forklaringer fra andre vidner, som skal afgive deres forklaring inden forurettede.

3.9.2. Lovforslagets udformning

3.9.2.1. Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om der kan være anledning til at indføre en ordning, hvor forurettede kan være til stede under hele hovedforhandlingen, herunder mens tiltalte afgiver forklaring. Udvalget har endvidere overvejet, om forurettede bør have mulighed for at overvære lukkede retsmøder.

En ordning, hvorefter forurettede kan være til stede under hele hovedforhandlingen, herunder mens tiltalte afgiver forklaring, kan gennemføres ved enten at lade forurettede afgive sin forklaring før tiltalte eller ved at bevare rækkefølgen, men således at forurettede får lov til også forinden at være til stede under tiltaltes forklaring.

Den gældende ordning, hvorefter tiltalte afgiver sin forklaring først, kan ifølge udvalget i en vis forstand siges at være »bagvendt«, idet tiltaltes forklaring ofte afgives, fordi en forurettet under efterforskningen har forklaret, at tiltalte har begået en lovovertrædelse.

Den naturlige rækkefølge kunne efter udvalgets opfattelse for så vidt også være, at forurettede i retten afgiver sin forklaring først, hvorefter tiltalte får mulighed for at give sin version af sagen. Det er således i praksis helt tydeligt, at spørgsmål fra anklageren og forsvareren til den tiltalte grundlæggende bygger på et kendskab til forurettedes tidligere forklaring, som lægdommerne og i princippet også de juridiske dommere ikke kender til. Ofte vil man da også fra anklagerens og forsvarerens side foreholde tiltalte dele af forurettedes forklaring. Det kunne på den baggrund give retterne en bedre indføring i sagen, hvis man fik forurettedes forklaring først.

Heroverfor står ifølge udvalget nogle bevistekniske forhold, idet det efter gældende afhøringspraksis er en central pointe, at tiltalte i princippet ikke kender hele forurettedes præcise forklaring, eller dog ikke har denne helt præsent. Denne mere tekniske fordel – som i realiteten er baggrunden for reglen om, at forurettede og andre vidner efter retsplejelovens § 182 som hovedregel ikke må høre tiltaltes forklaring - ville efter udvalgets opfattelse kunne mistes, hvis tiltalte skulle afgive forklaring efter forurettede. Hertil kommer, at en sådan ordning måske ville kunne give et vist indtryk af, at forurettede er »sagsøger« og dermed part i sagen. Det kunne også medvirke til at øge det pres, som enhver forurettet formodentlig vil føle. Derudover anfører udvalget, at en ordning, hvor forurettede først afgiver forklaring, kunne føre til, at afhøringen af forurettede bliver mere detaljeret end nu, hvor tiltaltes forklaring er afgivet først. Udvalget finder tillige, at det næppe kan afvises, at forsvarerens afhøring af forurettede efter omstændighederne endvidere kunne blive mere offensiv end ellers. Ordningen ville i øvrigt betyde, at man ikke kunne begrænse afhøringen af den forurettede som følge af den tiltaltes forklaring, herunder eventuelt en delvis tilståelse.

For så vidt angår den anden mulige ordning, hvorefter man bevarer rækkefølgen, men lader forurettede overvære tiltaltes forklaring, anfører udvalget, at den ville have den ulempe, at forurettede vil kende tiltaltes aktuelle forklaring og således vil kunne indrette sin forklaring herefter. I mange tilfælde ville man formentlig ikke støde på vanskeligheder ved generelt at opgive denne bevistekniske fordel i forhold til forurettede i straffesager. Der ville ifølge udvalget også kunne være praktiske fordele ved en sådan ordning, herunder i form af en kortere, men koncentreret afhøringsform, og færre forehold mv. Imidlertid finder udvalget ikke, at man kan se bort fra, at der i bevismæssigt vanskelige sager kan være et reelt behov for at afhøre forurettede, uden at denne umiddelbart forinden

har hørt tiltaltes indenretlige forklaring. Hertil kommer, at en tiltalt og en forurettet i nogle tilfælde kan have sammenfaldende interesser og dermed en interesse i at afstemme deres forklaringer.

Strafferetsplejeudvalget finder på den baggrund efter en samlet vurdering ikke grundlag for at foreslå en ordning, hvorefter forurettede, der skal afgive vidneforklaring, kan være til stede under hele hovedforhandlingen, hverken ved at lade forurettede afhøre først eller ved at tillade forurettede at påhøre tiltaltes forudgående forklaring.

Om spørgsmålet om forurettede adgang til at overvære lukkede retsmøder anfører Strafferetsplejeudvalget, at forurettedes adgang til at være til stede under lukkede retsmøder må bero på de hensyn, som har begrundet dørlukningen. Hvis disse hensyn ikke er til hinder for, at forurettede overværer retsmødet, bør forurettede efter udvalgets opfattelse have adgang til retsmødet.

Udvalget foreslår derfor, at der indføres en bestemmelse, hvorefter forurettede har ret til at overvære lukkede retsmøder, medmindre dørlukningens formål taler imod det. Rettens afgørelse bør kunne kæres.

Den foreslåede bestemmelse indebærer ikke en ubetinget ret for forurettede til at overvære lukkede retsmøder. Forurettede vil imidlertid have adgang til at overvære retsmøder, der afholdes for lukkede døre, medmindre retten konkret finder, at formålet med dørlukningen taler imod det. Det vil være rettens formand, som vil skulle tage stilling til en sådan anmodning.

En dørlukning, der sker af hensyn til statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse, jf. retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 2, vil i praksis typisk indebære, at formålet med dørlukningen taler imod, at forurettedes anmodning om at måtte være til stede imødekommes. Det samme gælder, hvis dørlukningen er begrundet i efterforskningsmæssige hensyn, jf. retsplejelovens § 29, stk. 3, nr. 2 og 4. Derimod vil hensynet til ro og orden, jf. retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 1, ikke på samme måde udelukke den forurettede fra at overvære et lukket retsmøde, og dørlukning på grund af tiltaltes alder vil heller ikke normalt kunne begrunde, at forurettede afskæres fra at overvære retsmødet. I øvrigt må det bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, om forurettede skal tillades adgang til et lukket retsmøde.

Forurettede vil efter bestemmelsen i retsplejelovens § 182 fortsat normalt være afskåret fra at overvære et lukket retsmøde forud for afgivelsen af sin egen forklaring.

Det skal af rettens formand over for den forurettede indskræpes, at den pågældende ikke må give meddelelse om forhandlingen til nogen, medmindre dørlukningen alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet, samt at en overtrædelse heraf kan straffes med bøde, jf. retsplejelovens § 29 e og § 32 b, stk. 1.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.5.

3.9.2.2. Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (retsplejelovens § 29 e) og bemærkningerne hertil.

3.10. Beskyttelse af forurettede ved dennes afgivelse af forklaring

3.10.1. Gældende ret

I almindelighed har et vidne pligt til afgive vidneforklaring i retten, jf. retsplejelovens § 168. Nægter vidnet at afgive forklaring, har retten efter retsplejelovens § 178 mulighed for at benytte forskellige tvangsmidler med henblik på at formå vidnet til at afgive forklaring.

Retsplejelovens indeholder en række beskyttelsesregler for vidner, jf. bl.a. retsplejelovens § 856, stk. 1, hvorefter retten kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Endvidere kan nævnes reglerne om dørlukning, referatforbud og navneforbud samt forbudet mod fotografering af bl.a. vidner, jf. retsplejelovens §§ 29-32.

3.10.1.1. Reglerne om dørlukning, referatforbud, navneforbud og forbud mod fotografering mv.

Efter retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 3, kan retten bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre (dørlukning), når hensynet til sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødige krænkelse.

Derudover indeholder retsplejelovens § 29 a en yderligere beskyttelse for den forurettede i navnlige voldtægtssager, idet det af § 29 a, stk. 1, fremgår, at dørene lukkes under den forurettedes forklaring i sager om overtrædelser af straffelovens § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1, når den pågældende anmoder om det. Det samme gælder i sager om overtrædelse af straffelovens § 224 eller § 225, jf. de ovenfor nævnte bestemmelser.

Retten kan endvidere træffe afgørelse om referatforbud eller navneforbud, hvis offentlig gengivelse af forhandlingen eller navn, stilling eller bopæl vil ud-

sætte nogen for unødige krænkelse, jf. henholdsvis retsplejelovens § 30 og § 31.

Efter retsplejelovens § 32 er det forbudt at fotografer sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en straffesag, medmindre den pågældende har givet samtykke. Formålet med reglen er at beskytte de personer, der pålægges at møde op i retten, mod den unødige krænkelse, der vil være forbundet med i denne belastende situation at blive fotograferet uden at have givet samtykke.

3.10.1.2. Forbud mod offentliggørelse af forurettedes identitet efter retsplejelovens § 1017 b

I sager om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod konssædeligheden er den forurettedes identitet søgt sikret mod offentlig gengivelse gennem bestemmelsen i retsplejelovens § 1017 b.

Efter § 1017 b, stk. 1, kan den, der giver offentlig meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede i disse sager eller på anden måde offentliggør den pågældendes identitet, straffes med bøde. I de situationer, hvor det findes påkrævet af hensyn til sagens opklaring eller i øvrigt til berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse, vil politiet dog i medfør af § 1017 b, stk. 2, kunne offentliggøre den forurettedes identitet.

Forbudet i § 1017 b, stk. 1, mod offentliggørelse er generelt og kræver ingen beslutning i den enkelte sag. Det er gældende også forud for en eventuel retlig behandling samt efter domsafsigelsen. På disse punkter adskiller bestemmelsen i § 1017 b sig fra den beskyttelse, som kan opnås gennem et referatforbud efter § 31, stk. 1, nr. 2.

3.10.1.3. Afhøring af forurettede uden at tiltalte er til stede, jf. retsplejelovens § 845 og § 856

Det fremgår af retsplejelovens § 856, stk. 1, at rettens formand uden for de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, nr. 2 (anonym vidneførsel), kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås.

Retten kan endvidere, hvis det må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar, på anmodning bestemme, at et vidnes bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed taler for det, eller at et vidnes navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed gør det påkrævet, jf. § 856, stk. 2.

Er der truffet bestemmelse efter stk. 2, nr. 2, kan retten yderligere bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens vidnet afhøres, hvis der er grund til at antage, at vidnet eller vidnets nærmeste vil blive ud-

sat for alvorlig fare, hvis tiltalte får kendskab til vidnets identitet, jf. § 856, stk. 3.

Når en tiltalt som følge af en beslutning efter bl.a. § 856, stk. 1, ikke har overværet afhøringen af et vidne, skal tiltalte, når denne på ny kommer til stede i retslokalet have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring mens tiltalte ikke har været til stede, og om indholdet af forklaringen for så vidt angår tiltalte, jf. § 856, stk. 8.

Efter retsplejelovens § 845, stk. 1, kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for domsforhandlingen træffe afgørelse om dørlukning efter § 29, stk. 3, nr. 2 eller 3, referatforbud efter § 30, stk. 2, navneforbud efter § 31, stk. 1, nr. 1, om at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 856, stk. 1, 3 eller 6, eller om, at et vidnes bopæl, navn, eller stilling ikke må oplyses for tiltalte, jf. § 856, stk. 2.

Ved lov nr. 558 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven (Forbedring af voldtægtssofres retsstilling mv. og beskikkelse af bistandsadvokat for pårørende til afdøde i straffesager mod politipersonale) blev retsplejelovens § 845, stk. 2, ændret, således at anklagemyndigheden i voldtægtssager senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelse i sagen skal underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål som nævnt i retsplejelovens § 845, stk. 1.

3.10.1.4. Retsplejelovens § 185

Det følger af retsplejelovens § 185, stk. 1, at bevisførelse om et vidnes almindelige troværdighed kun må finde sted på den måde og i den udstrækning, som retten bestemmer. Spørgsmål om, hvorvidt vidnet er under tiltale eller har været straffet, stilles og besvares skriftligt. Kun retten og parterne gøres bekendt med svaret.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 185, stk. 1, 1. pkt., jf. stk. 2, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til bevisførelse om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 216, 217 eller 218, stk. 2, samt §§ 224 eller 225, jf. §§ 216, 217 eller 218, stk. 2. En sådan bevisførelse kan kun tillades, hvis den kan antages at være af væsentlig betydning for sagen, jf. retsplejelovens § 185, stk. 2.

Retsplejelovens § 185, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 257 af 27. maj 1981. Det oprindelige lovforslag indeholdt et generelt og absolut forbud mod den omhandlede bevisførelse. Under behandlingen i Folketinget blev der imidlertid udtrykt betænkeligheder ved et sådant generelt forbud, idet man henviste til, at der

kan forekomme sager, hvor det af hensyn til sagens opklaring kan være nødvendigt i større eller mindre omfang at komme ind på forurettedes tidligere seksuelle adfærd. Forslaget blev derfor under Retsudvalgets behandling ændret til den gældende formulering, således at der er mulighed for, at retten kan tillade en sådan bevisførelse, hvor det er af væsentlig betydning for sagen.

Ved lov nr. 558 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven (Forbedring af voldtægtssofres retsstilling mv. og beskikkelse af bistandsadvokat for pårørende til afdøde i straffesager mod politipersonale) fik bistandsadvokaten i medfør af retsplejelovens § 741 c, stk. 1, mulighed for at gøre indsigelse mod en bevisførelse i strid med retsplejelovens § 185, stk. 2.

3.10.2. Lovforslagets udformning

3.10.2.1. Reglerne om dørlukning, referatforbud, navneforbud og forbud mod fotografering mv.

Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om der er behov for ændringer af reglerne om dørlukning, referatforbud, navneforbud og forbudet mod fotografering. Udvalget har vurderet, at der ikke er et sådant behov.

Udvalget finder således, at de nævnte regler efter deres gældende udformning giver mulighed for at tage hensyn til forurettede i de tilfælde, hvor forurettede har et særligt behov for det.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.6.

Justitsministeriet er enig med Strafferetsplejeudvalget i, at de gældende regler om dørlukning mv. giver tilstrækkelig mulighed for at tage hensyn til forurettede.

3.10.2.2. Forbud mod offentliggørelse af forurettedes identitet efter retsplejelovens § 1017 b

Strafferetsplejeudvalget overvejede i betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtssofres retsstilling, om retsplejelovens § 1017 b burde revideres. Udvalget udtalte dengang, at det er tænkeligt, at bestemmelsen ikke i alle tilfælde med sikkerhed vil rumme den ønskelige beskyttelse. Udvalget fandt imidlertid, at en udvidelse af gerningsindholdet i § 1017 b - som berører ytringsfriheden - er vanskelig, og man fandt ikke anledning til at foreslå bestemmelsen ændret. Udvalget anførte i stedet, at både anklagemyndigheden og ikke mindst bistandsadvokaterne burde være opmærksomme på retsplejelovens § 1017 b og i det enkelte tilfælde overveje, om der kan være grundlag for at skride ind. Udvalget fandt endvidere, at det er væsentligt, at forurettede gøres opmærksom på be-

stemmelsens eksistens, herunder gennem vejledningsmateriale.

Strafferetsplejeudvalget henholder sig i betænkning nr. 1485/2006 til det, som udvalget anførte i betænkningen fra 2005.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.6.

Justitsministeriet finder heller ikke, at der på nuværende tidspunkt er tilstrækkeligt grundlag for at foreslå en ændring af bestemmelsen i retsplejelovens § 1017 b om straf for optale af en sag om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om forbrydelse mod kønsædeligheden mv.

3.10.2.3. Afhøring af forurettede uden at tiltalte er til stede, jf. retsplejelovens § 845 og § 856

Strafferetsplejeudvalget overvejede i forbindelse med betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsofres retsstilling spørgsmålet om afhøring af forurettede, uden at tiltalte er til stede i retslokalet, jf. retsplejelovens § 856, stk. 1. Det blev bl.a. overvejet, om der var anledning til at ændre bestemmelsen for så vidt angår voldtægtssager, således at forurettede fik retskrav på at blive afhørt uden tiltaltes tilstedeværelse. Udvalget fandt dog ikke, at der var tilstrækkeligt grundlag for en sådan regel.

Det blev endvidere overvejet, om betingelserne i bestemmelsen burde ændres i en mere objektiv retning uden at give forurettede et egentligt retskrav på, at tiltalte forlader retssalen. Udvalget fandt heller ikke, at der burde stilles forslag om en sådan regel.

Udvalget fandt i stedet, at den forurettede burde vejledes bedre om reglen i retsplejelovens § 856, stk. 1, samt at der burde tilstræbes en tidligere afklaring af, om bestemmelsen skal anvendes i den enkelte sag. På den baggrund foreslog udvalget, at anklagemyndigheden i voldtægtssager i forbindelse med indleveringen af bevisfortegnelsen skal underrette retten og forsvareren om, hvorvidt der foreligger spørgsmål om afgørelser efter retsplejelovens § 845, stk. 1, hvorefter retten forud for hovedforhandlingen kan træffe afgørelse om dørlukning, navneforbud, referatforbud og om, at tiltalte skal forlade retslokalet. Udvalget bemærkede i den forbindelse, at det i voldtægtssager, hvor betingelserne efter retsplejelovens § 856, stk. 1, meget ofte vil være opfyldt, i almindelighed må være muligt at træffe afgørelse om spørgsmålet om dørlukning mv. på skriftligt grundlag.

Strafferetsplejeudvalget har i betænkning nr. 1485/2006 overvejet de nævnte spørgsmål i forhold til forurettede generelt, dvs. også i forhold til forurettede i andre sager end voldtægtssager. Efter ud-

valgets opfattelse er der fortsat ikke grundlag for at ændre ved betingelserne i retsplejelovens § 856, stk. 1, om bl.a. afhøring af vidner uden tiltaltes tilstedeværelse i retslokalet.

Spørgsmålet om en ændring af § 856, stk. 1, kan ifølge udvalget eventuelt stille sig anderledes, når der måtte være medhørsudstyr, eventuelt audiovisuelt udstyr, til rådighed ved alle retter, herunder på grundlag af erfaringerne med den nye regel om videoafhøring i retsplejelovens § 174, stk. 2.

Udvalget anfører, at det naturligvis bør sikres, at forurettede er bekendt med muligheden for at opnå en afgørelse efter retsplejelovens § 856, stk. 1. Dette skulle imidlertid allerede efter de gældende regler være tilfældet, idet bistandsadvokaten bl.a. netop har til opgave at vejlede den forurettede om denne mulighed. I sager, hvor forurettede ikke har en bistandsadvokat, vil det påhvile anklagemyndigheden at vejlede forurettede om muligheden. Udvalget henviser herved også til sit forslag om vejledningspligt over for forurettede.

Efter udvalgets opfattelse kan det overvejes, om den ordning, hvorefter anklagemyndigheden i forbindelse med indleveringen af bevisfortegnelsen skal underrette retten og forsvareren om, hvorvidt der foreligger spørgsmål af den i bestemmelsen nævnte karakter, også bør gælde for andre sagstyper end voldtægtssager og visse andre sædelighedssager.

Efter udvalgets opfattelse vil der også i andre sager kunne være behov for en tidligere afklaring af spørgsmål om fjernelse af tiltalte fra retslokalet, mens et vidne afgiver forklaring. Det vil endvidere være en administrativ fordel, at der ikke i anklagemyndighedens arbejdsgang skal sondres mellem forskellige sagstyper. Udvalget foreslår derfor en generel bestemmelse om, at anklagemyndigheden, hvis den er bekendt med, at der foreligger spørgsmål om afgørelser om f.eks. dørlukning eller om, at tiltalte skal forlade retslokalet, samtidig med indleveringen af bevisfortegnelsen skal underrette forsvareren og retten. Udvalget bemærker i den forbindelse, at det af forarbejderne til retsplejelovens § 845, stk. 1, fremgår, at det altid vil være op til retten at afgøre, om der er behov for at afholde et særskilt retsmøde om anmodningen.

Strafferetsplejeudvalget har i den forbindelse også overvejet, om der kan være et behov for at kunne træffe forhåndsafgørelse om dørlukning, referatforbud eller navneforbud med hensyn til andre af lovens bestemmelser om dørlukning mv. end dem, der er opregnet i retsplejelovens § 845, stk. 1. Efter udvalgets opfattelse bør muligheden for en forudgående afgørelse

F. t. l. vedr. retsplejeloven og retsafgiftsloven

holdes åben i alle tilfælde, hvor en forurettet har eller kan have en direkte eller indirekte interesse heri.

Udvalget foreslår derfor, at retsplejelovens § 845, stk. 1 og 2, ændres således, at bestemmelserne kommer til at omfatte alle spørgsmål om dørlukning, referatforbud og navneforbud, og således at de i det hele finder anvendelse på alle sager og for alle forurettede. Det anføres i den forbindelse bl.a., at det mere generelt må anses for en retsplejemæssig fordel, at spørgsmål om dørlukning mv. rejses forud for hovedforhandlingen, og, hvis det er forsvarligt, også afgøres forud for hovedforhandlingen.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.6.

Justitsministeriet kan tiltræde udvalgets synspunkt om, at der ikke er grundlag for at ændre ved betingelserne i retsplejelovens § 856, stk. 1, om bl.a. adgangen til i visse tilfælde at bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet under en vidneforklaring.

Endvidere kan Justitsministeriet tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets forslag om at udvide rettens adgang til allerede forud for hovedforhandlingen at tage stilling til spørgsmål om bl.a. dørlukning, referatforbud, navneforbud og tiltaltes tilstedeværelse i retslokalet under en vidneforklaring.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 13 (retsplejelovens § 845) og bemærkningerne hertil.

3.10.2.4. Retsplejelovens § 185

Strafferetsplejeudvalget har i betænkning nr. 1485/2006 overvejet, om anvendelsesområdet for retsplejelovens § 185, stk. 2, om bevisførelse vedrørende vidners tidligere seksuelle adfærd bør udvides til også at omfatte andre sædelighedsforbrydelser end de ovenfor nævnte, herunder i sager om seksuelle overgreb mod børn.

Det forekommer således, at der i sager om incest og andre seksuelle overgreb mod børn ønskes bevisførelse om barnets tidligere seksuelle eller seksualiserende adfærd. Selv om en sådan bevisførelse ikke har helt samme karakter som bevisførelse om voksnes tidligere seksuelle adfærd, kunne der være anledning til at overveje, om ikke bevisførelsens tilladelse bør afgøres efter samme restriktive kriterier.

Desuden anfører udvalget, at den gene og krænkelse for vidnet, som typisk er forbundet med en bevisførelse om tidligere seksuel adfærd, typisk ikke vil ændres væsentligt ved, at lovovertrædelsen har karakter af et voldeligt overfald eller voldtægtslignende forhold, der er omfattet af den gældende § 185, stk. 2, eller om den har karakter af en anden sædelighedsforbrydelse, der ikke er omfattet, f.eks. en overtrædelse

af straffelovens §§ 219-221 eller § 232 (forbrydelser mod institutionsanbragte, blufærdighedskrænkelser mv.).

Strafferetsplejeudvalget finder dog ikke, at overvejelser om en udvidelse af anvendelsesområdet eller andre ændringer af retsplejelovens § 185, stk. 2, bør tilendebringes nu. Udvalget henviser i den forbindelse til, at Rigsadvokaten på baggrund af et forslag i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1458/2005 ved Rigsadvokaten Informerer nr. 22/2005 har etableret en indberetningsordning vedrørende anvendelsen af retsplejelovens § 185, stk. 2. Denne ordning ophører ved udgangen af 2007, hvorefter Rigsadvokaten afgiver en redegørelse om erfaringerne. Udvalget finder således, at det er mest hensigtsmæssigt, at videre overvejelser sker på grundlag af Rigsadvokatens redegørelse.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.3.6.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og er enig i at videre overvejelser bør afvente Rigsadvokatens redegørelse.

3.11. Andre spørgsmål af betydning for forurettede

Strafferetsplejeudvalget har i betænkning nr. 1485/2006, afsnit 4.4., overvejet nogle muligheder for forbedringer af forurettedes stilling på det mere praktiske plan.

Praktiske forhold omkring vidneafhøring

Det er efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse centralt i bestræbelserne på at forbedre forholdene for forurettede, at denne ikke tvinges til at vente uden for retssalen sammen med tiltalte eller dennes venner og familie.

Desuden vil det selv med de bedste lokaleforhold stadig være af stor betydning for forurettede, hvorledes vedkommende mødes og behandles af anklagemyndigheden og rettens personale.

Selv når særskilte vidneventerum er etableret, kan der derfor være behov for, at der tages hensyn til særligt udsatte vidner, herunder forurettede. Dette kan navnlig være tilfældet i sager om seksualforbrydelser, vold, røveri, afpresning og lignende alvorlige og belastende sager, hvor vidnet efter en konkret vurdering må anses for særligt udsat som følge af sin alder, fysiske eller psykiske helbredsforhold, følgerne af den strafbare handling eller risiko for pression.

Det er efter udvalgets opfattelse væsentligt, at der i sådanne tilfælde er klarhed over, hvem der har ansvaret for, at de fornødne hensyn tages. Udvalget finder, at det bør påhvile politiet og anklagemyndigheden at være opmærksomme på behovet herfor i den enkelte

sag samt at tage skridt til, at der træffes de fornødne foranstaltninger. Dette bør ske ved, at politiet eller anklagemyndigheden i god tid før retsmødet giver retten meddelelse med henblik på at aftale, hvordan hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i retten skal ske. Der kan således være tale om, at en medarbejder ved retten på forhånd er klar til at modtage og vejlede vidnet om placering i et særligt venterum for vidner eller eventuelt et andet lokale, indtil forklaringen skal afgives. Der kan også være tale om at sikre, at vidnet ikke unødvendigt konfronteres med tiltalte eller bestemte vidner, eller om koordinering af en nødvendig politibeskyttelse. Man bør i den forbindelse ifølge udvalget være opmærksom på, at der i nogle tilfælde også kan være andre vidner i sagen, som forurettede har et klart behov for ikke at være i rum med.

Der vil ofte være beskikket en bistandsadvokat i de tilfælde, hvor der er behov for særlig hensyntagen til forurettede. Politiet og anklagemyndigheden må i så fald normalt kunne overlade det til bistandsadvokaten at træffe aftale med retten, i det omfang bistandsadvokaten i forbindelse med retsmødet ikke selv kan tage sig af forurettede i de nævnte henseender. I de helt specielle tilfælde, hvor der måtte være behov for politibeskyttelse, må politiet eller anklagemyndigheden træffe de nødvendige aftaler med retten og bistandsadvokaten.

På den anførte baggrund finder udvalget, at der i retsplejelovent bør indsættes en bestemmelse om, at politiet eller anklagemyndigheden skal underrette retten, hvis der er behov for særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i retten. Det foreslås også, at det af bestemmelsen skal fremgå, at retten bistår vidnet i fornødent omfang.

Strafferetsplejeudvalget har desuden overvejet, om der er behov for særlige lovregler for at sikre, at der tages fornødent hensyn til vidner, herunder forurettede, når de afgiver forklaring. Udvalget peger i den forbindelse på, at nogle vidner kan opleve afhøringen i retten som en barsk affære. Det vil ikke mindst kunne gælde for forurettede. Af hensyn til sagens rette oplysning og udøvelsen af forsvarrets rettigheder vil det imidlertid ofte være nødvendigt at stille spørgsmål, der går tæt på.

Udvalget anfører, at det hører til dommerens administrative ledelse at sikre, at spørgsmål til forurettede og andre vidner ikke overskrider grænsen for det tilladelige. Dette udelukker dog ikke nærgående spørgsmål, der kan være såvel nødvendige som tilladelige. Problemet vil typisk være størst i de typer af sager, hvor forurettede har fået beskikket en bistandsadvokat. Denne har bl.a. til opgave at forberede forurettede

på det, der skal ske i retten, herunder orientere om, at der kan komme nærgående spørgsmål, som kan føles ubehagelige. Bistandsadvokaten har også mulighed for i retten at gøre indsigelse, hvis grænsen for det tilladelige overskrides. Hvis der ikke er beskikket en bistandsadvokat, bør anklageren være opmærksom på problemstillingen, og dommeren vil endvidere have mulighed for at vejlede vidnet herom i forbindelse med sin indledende vejledning af vidnet om vidnepligt og -ansvar.

Strafferetsplejeudvalget finder, at det er væsentligt, at retten, anklagemyndigheden, bistandsadvokater - og selvfølgelig også forsvarere - er opmærksomme på dette særlige aspekt af forurettedes og andre vidners deltagelse i straffeprocessen. Udvalget finder dog ikke, at særlige lovregler er nødvendige, idet den fornødne hensyntagen kan ske inden for rammerne af de gældende regler og den ovenfor foreslåede nye bestemmelse om bistand til vidner i særlige tilfælde.

Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Det bemærkes, at der i forbindelse med politi- og domstolsreformen er afsat midler til etablering af bl.a. vidneverum i de nye retsbygninger. Hertil kommer, at der i forbindelse med finanslovsforhandlingerne for 2007 er afsat midler til forbedring af sikkerheden i retsbygningerne, herunder etablering af vidneverum i landsretterne og ansættelse af retsbetjente.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 (retsplejelovens § 193) og bemærkningerne hertil.

»Victim impact statement«

Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om forurettede i sager om alvorlige integritetskrænkelser skal have mulighed for at komme med en såkaldt victim impact statement, dvs. en sammenhængende redegørelse om de konsekvenser, som lovovertrædelsen har haft for vedkommende.

Udvalget kan ikke anbefale en sådan regel og henviser bl.a. til, at spørgsmålet om følgerne af den strafbare handling allerede efter den gældende ordning indgår i bevismaterialet, idet følgerne af lovovertrædelsen navnlig kan have betydning for den nærmere strafferetlige rubricering af gerningen og for strafudmålingen. Der er derfor adgang for anklageren og forsvareren til at stille spørgsmål til forurettede om følgerne. Det samme gælder bistandsadvokaten, i det omfang en yderligere belysning af følgerne har betydning for bedømmelsen af forurettedes erstatningskrav. Er forurettede uden bistandsadvokat, kan forurettede naturligvis i forbindelse med sin vidneforklaring på samme

måde redegøre for følger af betydning for et erstatningskrav, der er under påkendelse i straffesagen. Der er på denne baggrund ikke noget reelt behov for en regel om en særlig udtalelse fra forurettede om følgerne.

Udvalget peger også på, at det i praksis forekommer, at en forurettet udtaler sig om, hvordan krænkelser og dens følger er oplevet. Det væsentlige er i denne forbindelse efter udvalgets opfattelse, at det beror på dommerens almindelige retsledelse at sikre, at grænsen for det rimelige ikke overskrides. Efter udvalgets opfattelse fungerer en sådan ordning langt bedre end en formaliseret ordning med »victim impact statements«, der så at sige ville lægge op til, at forurettede - som hovedregel i fuld offentlighed - skulle redegøre også for den mere psykologiske og følelsesmæssige side af forurettedes situation.

En ordning med »victim impact statements« ville efter udvalgets opfattelse også let kunne føre til stærkt følelsesladede udtalelser og inddragelse af temaer, der ikke hører hjemme under en straffesag, men snarere i et andet forum, hvor gerningsmand og offer mødes for at få talt ud og altså konfronteres med et ganske andet formål end under en straffesag i retten.

På den baggrund finder Strafferetsplejeudvalget ikke grundlag for en lovbestemmelse om forurettedes afgivelse af en såkaldt victim impact statement.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.2.3.

Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets synspunkter.

Brug af videoafhøring hos politiet og i retten

Strafferetsplejeudvalget overvejede i betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsfres retsstilling spørgsmålet om anvendelse af videooptagelser i forbindelse med afhøringer ved politiet. Udvalget bemærkede, at man flere steder i udlandet i stigende omfang anvender videooptagelse ved politiafhøringer. Efterhånden som denne teknik udbredes, kunne det føre til tanker om, hvorvidt man burde anvende samme fremgangsmåde med hensyn til politiafhøring, som anvendes ved videoafhøring af børn, jf. retsplejelovens § 745 e. Udvalget anførte dog, at en sådan ordning vil kræve nærmere og mere principielle overvejelser, og at udvalget ikke på daværende tidspunkt fandt grundlag for at påbegynde sådanne overvejelser i forhold til voldtægtsager.

Strafferetsplejeudvalget finder i betænkning nr. 1485/2006 fortsat ikke, at der er tilvejebragt sådanne erfaringer med videoafhøringer ved politiet, at der er grundlag for at tage de nævnte spørgsmål op.

Strafferetsplejeudvalget har tillige overvejet spørgsmålet om brug af videoafhøring mv. i retten. Udvalget henviser til, at der ved lov nr. 558 af 8. juni 2006 (Politi- og domstolsreform) er indført hjemmel til, at et vidne skal kunne afgive forklaring ved hjælp af telekommunikation med billede, hvis det er hensigtsmæssigt og forsvarligt, jf. § 174, stk. 2. Hvis det er forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, at forklaringen afgives i retten eller ved hjælp af telekommunikation med billede, kan retten bestemme, at forklaring skal afgives ved anvendelse af telekommunikation uden billede, jf. retsplejelovens § 174, stk. 3.

De nye regler, som træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse, når domstolene råder over det nødvendige kommunikations- og optageudstyr, bygger på Retsplejerådets overvejelser i betænkning nr. 1401 (Reform af den civile retspleje I), hvor rådet i kapitel 12 nærmere drøfter brugen af videomøder og telefonmøder.

Strafferetsplejeudvalget udtaler i betænkning nr. 1485/2006, at der kan være grundlag for at følge udviklingen på dette område. I øvrigt får udvalget i forbindelse med sin kommende behandling af spørgsmålet om protokollering i straffesager lejlighed til at komme nærmere ind på spørgsmålet om anvendelse af det nævnte udstyr.

Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets synspunkter. Der er i den forbindelse afsat midler til at fortsætte forsøg med anvendelse af videoafhøringer.

Bisiddere

Strafferetsplejeudvalget overvejede i betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsfres retsstilling, om der burde indføres nærmere regler, der regulerer adgangen til at have en bisidder, som ikke er advokat. Udvalget fandt under hensyn til, at der i praksis ikke umiddelbart syntes at forekomme problemer i den forbindelse, at der ikke var behov for sådanne regler.

Det er fortsat Strafferetsplejeudvalgets opfattelse, at der ikke er behov for regler om bisiddere.

Der henvises til betænkningens kapitel 4, afsnit 4.4.

Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets synspunkter.

4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

Med lovforslagets vedtagelse sker der en yderligere styrkelse af retsstillingen for forurettede, og retsstillingen styrkes for forurettedes efterladte, hvis forurettede er afgået ved døden.

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser og indeholder ikke EU-retlige aspekter.

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

5. Hørte myndigheder m.v.

Til § 1

Betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager har været sendt i høring til følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Præsidenten for Retten i Odense, Præsidenten for Retten i Århus, Præsidenten for Retten i Ålborg, Præsidenten for Retten i Roskilde, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Foreningen for Offentlige Anklagere, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Institut for Menneskerettigheder, Landsforeningen af beskikkede advokater, Dansk Retspolitisk Forening Retssikkerhedsfonden, Landsforeningen Hjælp Voldsofre, Erstatningsnævnet, Foreningen Stop Volden, Landsorganisationen Forebyg Vold Hjælp Voldsramte, Landsorganisationen for kvindekrisecentre og HTS-A.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I lovforslagets bilag 1 er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de nugældende bestemmelser.

Til § 1, nr. 1 (retsplejelovens § 29 e)

Forurettede har i dag normalt ikke ret til at overvære lukkede retsmøder, uanset hvilke hensyn der ligger bag dørlukningen.

Efter retsplejelovens § 29 e kan retten, når særlige grunde taler for det, give andre end dem, der har med sagen at gøre, tilladelse til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre. Bestemmelsen er næppe tiltænkt og anvendes i praksis næppe i noget væsentligt omfang i forhold til forurettede i en straffesag.

Efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 29 e gives forurettede adgang til at overvære retsmøder, der afholdes for lukkede døre, medmindre hensynet bag dørlukningen taler imod det. Reglen er ikke begrænset til retsmøder under hovedforhandlingen eller retsmøder, hvori en sag behandles som tilståelsessag, men det må antages, at bestemmelsen i praksis primært vil få betydning i netop disse tilfælde.

Den foreslåede bestemmelse indebærer ikke en absolut adgang for forurettede til at overvære lukkede retsmøder. Forurettede vil imidlertid, medmindre retten konkret finder, at formålet med dørlukningen taler imod det, have adgang til at overvære retsmøder, der afholdes for lukkede døre. Det vil være rettens formand, som vil skulle tage stilling til en sådan anmodning.

En dørlukning, der sker af hensyn til statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse, jf. retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 2, vil i praksis typisk indebære, at formålet med dørlukningen taler imod, at forurettedes anmodning om at være til stede imødekommes. Det samme gælder, hvis dørlukningen er begrundet i efterforskningsmæssige hensyn, jf. retsplejelovens § 29, stk. 3, nr. 2 og 4. Derimod vil hensynet til ro og orden, jf. retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 1, ikke på samme måde udelukke den forurettede fra at overvære et lukket retsmøde, og dørlukning på grund af tiltaltes alder vil heller ikke normalt kunne begrunde, at forurettede afskæres fra at overvære retsmødet. I øvrigt må det bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, om forurettede skal tillades adgang til et lukket retsmøde.

Forurettede vil efter bestemmelsen i § 182 fortsat normalt være afskåret fra at overvære et lukket retsmøde forud for afgivelsen af sin egen forklaring.

Det skal af rettens formand over for den forurettede indskræpes, at den pågældende ikke må give meddelelse om forhandlingen til nogen, medmindre dørlukningen alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet, samt at en overtrædelse heraf kan straffes med bøde, jf. retsplejelovens § 29 e, 2. pkt. (det nye 3. pkt.), og § 32 b, stk. 1.

En afgørelse efter den foreslåede regel vil kunne påkæres efter retsplejelovens § 968 og § 968 a.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.9.

Til § 1, nr. 2 (retsplejelovens § 193)

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at der tages fornødent hensyn til særligt udsatte vidner, herunder særligt forurettede, i forbindelse med deres møde i retten.

Efter den foreslåede bestemmelse skal politiet eller anklagemyndigheden underrette retten, såfremt der efter en konkret vurdering er behov for særlig hensyntagen til et vidne i en straffesag. Det kan især være tilfældet i sager om seksualforbrydelser, vold, røveri, afpresning og lignende alvorlige og belastende sager, hvor et vidne, herunder navnlig forurettede, efter en konkret vurdering må anses for særligt udsat som følge af sin alder, fysiske eller psykiske helbredsforhold, følgerne af den strafbare handling eller risiko for presion.

Bestemmelsen indebærer, at anklagemyndigheden og retten i et samarbejde skal søge at begrænse de ulemper, der kan være forbundet med afgivelse af forklaring for retten for den pågældende. Det forudsættes, at politiet eller anklagemyndigheden vurderer, om

der er et særligt behov for hensyntagen, og i givet fald underretter retten med henblik på at aftale, hvordan dette behov bedst kan opfyldes. Der kan således være tale om, at en medarbejder ved retten på forhånd er klar til at modtage og vejlede vidnet om placering i et særligt ventenum for vidner eller eventuelt et andet lokale, indtil forklaringen skal afgives. Der kan også være tale om at sikre, at vidnet ikke unødvendigt konfronteres med tiltalte eller bestemte vidner, eller om koordinering af en nødvendig politibeskyttelse. Man bør i den forbindelse være opmærksom på, at der i nogle tilfælde kan også være andre vidner i sagen, som forurettede har et klart behov for ikke at være i rum med.

Hvis der er beskikket en bistandsadvokat, må politiet og anklagemyndigheden normalt kunne overlade det til bistandsadvokaten at træffe aftale med retten, i det omfang bistandsadvokaten i forbindelse med retsmødet ikke selv kan tage sig af forurettede i de nævnte henseender. I de helt specielle tilfælde, hvor der måtte være behov for politibeskyttelse, må politiet eller anklagemyndigheden træffe de nødvendige aftaler med retten og bistandsadvokaten.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.11.

Til § 1, nr. 3 (retsplejelovens § 219 a, stk. 7)

Retsplejeloven indeholder ikke regler om underretning af forurettede om straffesagens udfald. Forurettede, der har fået påkendt et erstatningskrav i forbindelse med en offentlig straffesag, modtager imidlertid i praksis i dag underretning om dommens bestemmelse om erstatningskravet fra politiet eller anklagemyndigheden. Hvis forurettede ønsker dokumentation for dommens bestemmelse om erstatningen (en ekstrakt af dommen), henvises den pågældende til at rette henvendelse til retten. Ønsker forurettede i øvrigt at modtage en udskrift af dommen, skal forurettede benytte sig af reglerne om aktindsigt og bestille en udskrift af dommen.

Med den foreslåede bestemmelse kommer det til at fremgå udtrykkeligt af retsplejeloven, at den forurettede og andre, der har fremsat et borgerligt krav under en offentlig straffesag, skal underrettes om rettens afgørelse om kravet. Det skal efter den foreslåede regel være retten, der foretager underretningen. Underretning forudsættes at ske ved fremsendelse af en ekstrakt af dommen til den forurettede, medmindre den forurettede har anmodet om at få tilsendt en udskrift af dommen. Hvis forurettede har fået beskikket en bistandsadvokat, sker underretning som hidtil til denne.

I tilfælde, hvor der er fremsat et borgerligt krav, som retten under sagens behandling har afvist at tage under påkendelse, jf. herved retsplejelovens § 991, stk. 4, bør oplysning herom fremgå af det materiale, som retten sender til den forurettede. Der kan om nødvendigt være tale om et uddrag af retsbogen.

Efter bestemmelsen skal andre, der har fremsat et borgerligt krav, f.eks. et forsikringselskab, tilsvarende underrettes.

Forslaget indebærer endvidere, at forurettede skal underrettes om dommens resultat, hvis den forurettede anmoder om det. Det forudsættes, at anklagemyndigheden ved underretningen om tiltalen mv. oplyser forurettede om adgangen til at få underretning om dommen, og at forurettede på en nem måde, f.eks. telefonisk, ved anvendelse af en blanket eller evt. via internettet, enten gennem politiet eller anklagemyndigheden eller direkte over for retten kan bestille domsudskriften. Hvis anmodningen om en domsudskrift indgives til politiet eller anklagemyndigheden, sendes anmodningen videre til retten. Retten vil herefter skulle behandle anmodningen som en anmodning om aktindsigt efter reglerne i retsplejelovens kapitel 3 a, således at der sendes en udskrift af hele dommen, medmindre andet følger af reglerne om aktindsigt.

Reglen finder også anvendelse i ankesager, jf. herved i øvrigt udkastets § 1, nr. 6 (retsplejelovens § 741 f). Hvis anken frafalder, må der derfor i givet fald gives forurettede underretning om, at sagen er sluttet på den måde.

Forurettede skal ikke betale for at få tilsendt en udskrift af dommen, jf. § 2, nr. 1, i lovforslaget.

Se om tilsendelse af domsudskrift til bistandsadvokaten udkastets § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 741 c).

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.4.2.

Til § 1, nr. 4 (retsplejelovens § 724, stk. 1).

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 724, stk. 1, at den sigtede og andre, der må antages at have en rimelig interesse i sagen, skal underrettes om afgørelser om påtaleopgivelse, samt at de kan klage over afgørelsen. Underretningspligten og klageadgangen omfatter sagens parter, men det er også fast antaget, at den forurettede under alle omstændigheder bør underrettes, samt at vedkommende har klageadgang. I øvrigt beror det på en konkret vurdering, om f.eks. de nære pårørende til en forurettet, der er afgået ved døden, har en sådan interesse i sagen, at de skal underrettes og har klageadgang.

Efter den gældende bestemmelse er det alene sigtede, der skal underrettes om et tiltalefrafald, og det er

alene sigtede, der kan klage over et tiltalefrafald. I praksis bliver også forurettede underrettet om et tiltalefrafald.

Med den foreslåede bestemmelse kommer det til at fremgå udtrykkeligt af lovteksten, at den forurettede skal underrettes om afgørelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald. Det foreslås endvidere, at forurettedes nære pårørende skal underrettes om afgørelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald, hvis forurettede er afgået ved døden. Andre, der må antages at have en rimelig interesse deri, skal som hidtil underrettes.

Efter bestemmelsen vil forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende, kunne klage over en afgørelse om påtaleopgivelse. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse i sagen. Det vil efter den foreslåede bestemmelse fortsat kun være sigtede, der kan klage over en afgørelse om tiltalefrafald.

Det er ikke en betingelse efter bestemmelsen, at den forurettede er afgået ved døden som følge af den straffbare handling.

Udtrykket »nære pårørende« omfatter den eller de familiemedlemmer mv., som har stået forurettede nærmest på tidspunktet for dødsfaldet. Det tiltrædes i den forbindelse, at en ægtefælle eller samlever i almindelighed må antages at være den person, som har stået forurettede nærmest, således at det vil være tilstrækkeligt alene at underrette ægtefællen eller samleveren. Har forurettede ikke efterladt en ægtefælle eller samlever, må det bero på de nærmere konkrete forhold, hvilken eller hvilke personer inden for kredsen af forældre, børn, søskende mv. som kan anses for at have stået forurettede nærmest og dermed omfattet af udtrykket nære pårørende.

Der er efter den foreslåede bestemmelse ikke pligt til at underrette forurettede på en bestemt måde. Underretning kan således bl.a. ske ved at sende en kopi af afgørelsen eller ved, at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om afgørelsen. Omfanget af oplysninger i underretningen vil således kunne afpasses konkret, hvis der f.eks. gør sig særlige hensyn gældende. Det vil navnlig kunne være tilfældet med hensyn til tiltalefrafald over for unge under 18 år, hvor der kan være særlig anledning til ikke at gengive eventuelle særvilkår for tiltalefrafaldet, der afspejler personlige problemer hos den unge.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.4.2.

Til § 1, nr. 5 (Overskriften til kapitel 66 a)

Retsplejelovens kapitel 66 a har i dag overskriften »Advokatbistand til den forurettede«.

Det foreslås, at overskriften ændres til »Forurettede«. Der er tale om en konsekvensrettelse, idet kapitlet efter de foreslåede ændringer ikke alene vil indeholde regler om advokatbistand til forurettede, men også bl.a. regler om politiets og anklagemyndighedens vejlednings- og informationspligt.

Udtrykket »forurettede« omfatter de personer, som umiddelbart er beskyttet af det pågældende straffebud, og vil således i en tyverisag alene dække den bestjålne og f.eks. ikke omfatte det forsikringssselskab, der har dækket et tab. Forsikringssselskabet vil dog som hidtil fortsat modtage underretning mv. om f.eks. påtaleopgivelse eller afgørelse af et erstatningskrav. Forslaget indeholder således ikke ændringer i forhold til den nuværende praksis med hensyn til udtrykket forurettede.

Det kan ikke antages, at udtrykket i almindelighed vil give anledning til fortolkningstvivl.

Til § 1, nr. 6 (retsplejelovens § 741 a, stk. 4 og 5).

Efter de gældende regler er der ikke mulighed for at beskikke en bistandsadvokat efter reglerne i retsplejelovens kapitel 66 a, hvis den forurettede ikke har været udsat for en af de lovovertrædelser, der er særskilt nævnt i retsplejelovens § 741 a, stk. 1. Retten kan dog give den forurettede fri proces, hvis det skønnes nødvendigt med advokatbistand ved opgørelsen af erstatningskrav, og den forurettede opfylder betingelsen i retsplejelovens § 325, jf. retsplejelovens § 995 a, stk. 1, eller der er tale om en straffesag mod politipersonale, og retten skønner, at forholdene taler for at beskikke en bistandsadvokat for den forurettede, jf. retsplejelovens § 1020 e, stk. 1.

Med hensyn til efterladte følger det af bestemmelsen i retsplejelovens § 995 a, stk. 2, at retten, når omstændighederne taler for det, i sager, hvor en person er afgået ved døden som følge af en forbrydelse, kan beskikke en advokat for de pårørende til at bistå med opgørelsen af erstatningskrav, uanset at de pårørende ikke opfylder betingelsen i § 325. Efter retsplejelovens § 1020 e, stk. 2, om straffesager mod politipersonale kan der, når forholdene taler for det, beskikkes en advokat for forurettedes nære pårørende, hvis forurettede er afgået ved døden. Der gælder efter denne bestemmelse ikke et krav om årsagssammenhæng mellem forurettedes død og politiets indgriben.

Med de foreslåede bestemmelser udvides adgangen til at beskikke en bistandsadvokat for forurettede, og der indføres en adgang til, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, at beskikke en bistandsadvokat for forurettedes nære pårørende.

Det foreslås således for det første, at der indføres en adgang til at beskikke en bistandsadvokat for foruret-

tede uden for området af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 741 a, stk. 1, når særlige omstændigheder taler for at beskikke en advokat, jf. forslaget til § 741 a, stk. 4.

Efter den foreslåede bestemmelse kan retten således, når særlige omstændigheder taler for det, beskikke en bistandsadvokat for forurettede. Sådanne særlige omstændigheder kan f.eks. foreligge i visse sager om grovere chikane, hvor forurettede er blevet truet og har været udsat for hærværk eller lignende, eller i visse sager om afpresning efter straffelovens § 281. Desuden kan der helt undtagelsesvis tænkes tilfælde, hvor forurettedes personlige forhold – uanset sagens karakter i øvrigt – i sig selv kan begrunde, at der beskikkes en bistandsadvokat. Det må antages, at bestemmelsen vil få et meget begrænset anvendelsesområde ved siden af retsplejelovens § 995 a, stk. 1.

Der foreslås for det andet indført en regel, hvorefter retten kan beskikke en bistandsadvokat for nære pårørende, når forurettede er afgået ved døden, jf. forslaget til § 741 a, stk. 5. Efter bestemmelsen skal den forurettede være død som følge af forbrydelsen for at kunne få beskikket en bistandsadvokat. Der kræves således årsagssammenhæng mellem den forbrydelse, som forurettede har været udsat for, og forurettedes død.

Som det fremgår af formuleringen af den foreslåede bestemmelse, er det endvidere kun, når særlige hensyn taler for det, at retten kan beskikke en bistandsadvokat for forurettedes nære pårørende. Det vil altid være en stor belastning for de efterladte at miste en nærstående ved en forbrydelse. Dette moment bør imidlertid ikke i sig selv være tilstrækkeligt til at beskikke en bistandsadvokat. Det må kræves, at der herudover foreligger nogle særlige forhold. Afgørelsen heraf må bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvor det navnlig bør indgå, om en pårørende skal vidne under belastende omstændigheder eller i øvrigt i forhold til straffesagen også bortset fra fastsættelsen af et erstatningskrav har et særligt behov for bistand. Det må antages, at bestemmelsen vil få et meget begrænset anvendelsesområde ved siden af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 995 a, stk. 2.

Det kræves efter bestemmelsen, at betingelserne for at beskikke en advokat for den forurettede, jf. stk. 1-2 eller 4, i øvrigt er opfyldt. Heri ligger, at den forurettedes efterladte nære pårørende kun undtagelsesvis vil kunne få en advokat beskikket, hvis den forurettede efter § 741 a, stk. 1-2 eller 4, har fået eller ville have fået afslag på beskikkelse af en advokat.

Det forudsættes, at retten i tilfælde af eventuelle tvister om advokatbeskikkelsen mellem nære pårørende

til en afdød person træffer afgørelse om, hvilken advokat der skal repræsentere de pårørende på baggrund af en konkret vurdering af sagens oplysninger.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.2.2. og 3.6.2.4.

Til § 1, nr. 7 (retsplejelovens § 741 b, stk. 1, 1. pkt.)

Den foreslåede tilføjelse skal ses som en konsekvens af det nye stk. 5 i retsplejelovens § 741 a. Politiet vil således også skulle vejlede forurettedes efterladte nære pårørende om muligheden for at få beskikket en bistandsadvokat. Vejledningspligten vil gælde i tilfælde, hvor der er rimelig grundlag for at antage, at betingelserne for at beskikke en advokat for forurettedes efterladte nære pårørende kan være opfyldt.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.2.

Til § 1, nr. 8 (retsplejelovens § 741 c, stk. 4)

Retsplejeloven indeholder i dag ikke en bestemmelse om underretning af bistandsadvokaten om dommen. I praksis modtager bistandsadvokaten ofte en udskrift af dommen og retsbogen fra retten.

Med den foreslåede bestemmelse kommer det til at fremgå udtrykkeligt af retsplejeloven, at bistandsadvokaten fra retten skal modtage en udskrift af dommen. Bistandsadvokaten kan herefter orientere sin klient om dommens resultat. Af hensyn til begrænsningerne i retten til aktindsigt efter reglerne i retsplejelovens kapitel 3 a er det i den foreslåede bestemmelse fastsat, at bistandsadvokaten ikke må overlevere udskriften af dommen til klienten. Hvis klienten selv ønsker en udskrift af dommen, må bistandsadvokaten på vegne af klienten rette henvendelse til retten herom. Retten vil herefter tage stilling til spørgsmålet.

Det forudsættes, at retten i de tilfælde, hvor forurettede er tilkendt erstatning - udover domsudskriften - som hidtil sender en ekstraktudskrift af dommens bestemmelse om erstatning til bistandsadvokaten med henblik på inddrivelse af kravet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.2.

Til § 1, nr. 9 (retsplejelovens § 741 c, stk. 5)

Efter den gældende bestemmelse i § 741 c, stk. 4, har en advokat, der er antaget af den forurettede for egen regning i de i § 741 a, stk. 1, nævnte sager, samme beføjelser som en beskikket advokat.

Med den foreslåede bestemmelse får en advokat, der er antaget af den forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, af forurettedes nære pårørende

samme beføjelser som en beskikket advokat, også selv om sagen ikke er omfattet af § 741 a, stk. 1.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.2.2. og 3.6.2.4.

Til § 1, nr. 10 (retsplejelovens § 741 d)

Ændringen er en redaktionel konsekvens af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 741 a, stk. 5, hvorefter der kan beskikkes en bistandsadvokat for forurettedes efterladte nære pårørende.

Til § 1, nr. 11 (retsplejelovens § 741 e og § 741 f).

Til § 741 e

Der påhviler efter forvaltningsretlige regler og principper politiet og anklagemyndigheden en almindelig vejlednings- og informationspligt over for den forurettede. Omfanget af denne pligt afhænger af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

Efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 741 e, stk. 1, får politiet og anklagemyndigheden efter retsplejeloven pligt til at vejlede og informere forurettede.

Forslaget indebærer, at den forurettede i fornødent omfang skal vejledes om sin retsstilling og om sagens forventede forløb. Behovet for vejledning vil i høj grad variere fra sag til sag, og vejlednings- og informationspligtens nærmere indhold bør i vid udstrækning være bestemt af de konkrete forhold i den enkelte straffesag. Der vil f.eks. normalt være et større behov for vejledning i en sag om vold end i en sag om butikstyveri. Behovet for vejledning fra politiets og anklagemyndighedens side vil bl.a. også afhænge af, om der er beskikket en bistandsadvokat for den forurettede. Bistandsadvokaten har således bl.a. netop til opgave at vejlede den forurettede om dennes retsstilling samt at holde den forurettede løbende orienteret om sagens forløb.

Efter den foreslåede bestemmelse skal den forurettede bl.a. vejledes om sin retsstilling. Heri ligger, at den forurettede i fornødent omfang skal vejledes om f.eks. adgangen til at få påkendt borgerlige krav under straffesagen, vedkommendes rettigheder efter offererstatningsloven, og mulighederne for at søge støtte i en offerrådgivning samt forurettedes rettigheder og pligter som vidne under sagen. Den forurettede bør desuden, hvor de konkrete forhold i sagen kan give anledning til det, bl.a. vejledes om reglerne om aktindsigt i straffesagen, jf. retsplejelovens kapitel 3 a.

Herudover skal den forurettede efter forslaget vejledes om sagens forventede forløb. Der skal således i fornødent omfang vejledes om væsentlige forhold

F. t. l. vedr. retsplejeloven og retsafgiftsloven

med hensyn til sagens videre behandling. Det vil sige, at der – så vidt det er muligt at forudse – skal ydes fornøden vejledning om, hvordan sagens videre forløb kan forventes at blive.

Politiet og anklagemyndigheden skal endvidere informere den forurettede om sagens gang. Det indebærer, at den forurettede i fornødent omfang skal informeres om væsentlige skridt, som er taget i sagen, f.eks. i form af anholdelse, varetægtsfængsling eller tilvejebringelse af tidskrævende undersøgelser og lignende. Den forurettede skal også i fornødent omfang orienteres, hvis behandlingen af straffesagen trækker særligt ud.

Den foreslåede bestemmelse udvider ikke politiets og anklagemyndighedens adgang til over for forurettede i en straffesag at videregive oplysninger omfattet af bestemmelser om tavshedspligt.

Efter den foreslåede regel skal en forurettets efterladte nære pårørende tillige i fornødent omfang vejledes og informeres. Vejlednings- og informationspligtens nærmere indhold vil i vid udstrækning afhænge af de konkrete forhold i den enkelte sag. Det må antages, at forurettedes efterladte kun i helt særlige tilfælde vil have samme behov for vejledning og information som en forurettet. Det må endvidere antages, at der primært vil være et sådant behov i sager, hvor den forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen. Det kunne f.eks. være tilfældet i en sag om uagtsomt manddrab, hvor et forældrepar har mistet dets barn i en færdselsulykke. Omfanget af vejlednings- og informationspligten vil også afhænge af den interesse i sagen, som den nære pårørende udviser.

Vejlednings- og informationspligten aktualiseres naturligvis kun i det omfang, politiet er bekendt med, at der er en nær pårørende til den afdøde forurettede.

I retsplejelovens § 741 e, stk. 2, foreslås det, at justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger dertil, fastsætter administrative regler om den angivne vejlednings- og informationspligt. Vejlednings- og informationspligtens nærmere udmøntning i praksis bør således efter bestemmelsen gøres til genstand for en mere detaljeret administrativ regulering. Den foreslåede bestemmelse er ikke udtryk for en afstandtagen fra indholdet af de gældende administrativt fastsatte regler, jf. Rigsadvokatens Meddelelse nr. 2/2001. Formålet er derimod en styrkelse og udbygning heraf, herunder med hensyn til information om sagens gang.

Det forudsættes endvidere, at det som led i udformningen af de administrative regler overvejes, i hvilket omfang det kan være hensigtsmæssigt at udarbejde vejlednings- og informationsmateriale til forurettede i

form af foldere eller lignende. Desuden forudsættes det, at de administrativt fastsatte regler løbende ajourføres efter behov.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.3.2.

Til § 741 f

Efter de gældende regler i retsplejeloven er der ikke pligt til at underrette forurettede om, at der er rejst tiltale eller fremsendt en retsmødeanmodning til retten. Det fremgår imidlertid af Rigsadvokatens Meddelelse nr. 2/2001 om vejledning til ofre for forbrydelser og udpegning af kontaktperson for vidner, at forurettede skal underrettes om indlevering af anklageskrift eller retsmødeanmodning.

Med den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 741 f, stk. 1, fastsættes der i retsplejeloven en pligt for anklagemyndigheden til at underrette den forurettede eller dennes nære pårørende om den rejste tiltale eller en retsmødeanmodning indgivet til retten med henblik på behandling af sagen som en tilståelsessag.

Underretning kan ske ved at sende en kopi af anklageskriftet til den forurettede eller ved, som det er praksis i dag, at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om den rejste tiltale eller retsmødeanmodning, samtidig med at sagen sendes til retten. Hvis der sendes en kopi af anklageskriftet eller retsmødeanmodningen, skal eventuelle forhold, som ikke vedrører den forurettede, udgå. Dette gælder også den tiltaltes personnummer.

Forurettede underrettes i dag om afholdelse af et retsmøde, hvor den forurettede skal afgive vidneforklaring. Forurettede underrettes efter gældende praksis endvidere om retsmøder, hvor forurettedes erstatningskrav kan fremsættes og påkendes. I sager, hvor der er beskikket bistandsadvokat, underrettes forurettede gennem denne om retsmøder i sagen, jf. retsplejelovens § 741 c, stk. 1. Retsplejeloven indeholder ikke bestemmelser, hvorefter der herudover skal ske underretning af forurettede om retsmøder.

Efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 741 f, stk. 2, skal forurettede – uden for de ovenfor nævnte tilfælde – efter anmodning underrettes om tidspunktet for hovedforhandlingen eller retsmødet, hvori sagen behandles som en tilståelsessag. Anmodning kan fremsættes over for anklagemyndigheden, efter at forurettede har modtaget underretning om tiltalen mv., idet det forudsættes, at forurettede vejledes om denne mulighed.

Efter retsplejeloven underrettes forurettede eller dennes nære pårørende ikke om en anke eller om en sags genoptagelse.

Efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 741 f, stk. 3, skal forurettede eller dennes efterladte nære pårørende underrettes om, at en sag er anket. Underretning kan ske ved at sende en kopi af ankemeddelelsen til den forurettede eller ved at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om, at sagen er anket, og om at forurettede senere vil modtage underretning om tid og sted for hovedforhandlingen.

Efter § 741 f, stk. 4, i den foreslåede bestemmelse skal forurettede eller dennes efterladte nære pårørende underrettes, hvis en sag genoptages.

I de tilfælde, hvor der er anmodet om underretning, skal forurettede tillige underrettes, hvis en anke frafalder. Forurettede skal i den forbindelse have oplyst, at sagen er sluttet, og at underinstansens dom står ved magt.

Både efter stk. 3 og stk. 4 er det en betingelse, at der tidligere er fremsat anmodning efter stk. 2.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.4.2.

Til § 1, nr. 12 (retsplejelovens § 749, stk. 3)

Det foreslås, at det kommer til at fremgå udtrykkeligt af loven, at den forurettede skal underrettes, hvis en anmeldelse afvises, eller hvis efterforskningen indstilles, samt at forurettede har klageadgang med hensyn til sådanne afgørelser.

Det foreslås endvidere, at forurettedes efterladte nære pårørende skal underrettes, hvis en anmeldelse afvises, eller efterforskningen indstilles. Det foreslås, at også de nære pårørende skal have adgang til at klage. Med hensyn til udtrykket »nære pårørende« henvises til bemærkningerne til lovudkastets § 1, nr. 4 (retsplejelovens § 724, stk. 1).

Det er ikke en betingelse, at forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.10.2.

Til § 1, nr. 13 (retsplejelovens § 845)

Efter den gældende § 845, stk. 1, kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om dørlukning efter § 29, stk. 3, nr. 2 og 3, referatforbud efter § 30, nr. 2, navneforbud efter § 31, stk. 1, nr. 1, om at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 856, stk. 1, 3 eller 6, om at et vidnes bopæl eller navn, stilling eller bopæl ikke må oplyses for tiltalte, jf. § 856, stk. 2, eller om, at en polititjenestemand's navn og bopæl ikke skal oplyses, jf. § 856, stk. 5.

Med den foreslåede bestemmelse udvides adgangen til at træffe forhåndsafgørelse. Det skal således med forslaget generelt være muligt i straffesager at træffe forhåndsafgørelse om dørlukning efter § 29, stk. 1 og stk. 3, og § 29 a, referatforbud efter § 30, samt navneforbud efter § 31, stk. 1. Det indebærer, at adgangen for retten til i visse tilfælde at træffe forhåndsafgørelser om dørlukning, referatforbud, navneforbud m.v. udvides til f.eks. også at omfatte spørgsmål om dørlukning i tilfælde, hvor behandling i offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, herunder hvor sådanne spørgsmål vedrører forudrettede.

Afgørelser om dørlukning, referatforbud og navneforbud træffes ved kendelse, efter at parterne og pressens repræsentanter har haft mulighed for at udtale sig, jf. retsplejelovens § 29 c, stk. 1, § 30 b, stk. 1, og § 31 a, stk. 1. Med henblik på at sikre pressens repræsentanter mulighed for at udtale sig om spørgsmålet samt for at kære afgørelsen, skal retten, forinden der træffes afgørelse om dørlukning, referatforbud eller navneforbud, give oplysning om retsmødet på retslisten, jf. UfR 2006.2980 H.

I voldtægtssager skal anklagemyndigheden efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 845, stk. 2, i forbindelse med indleveringen af bevisfortegnelsen underrette retten og forsvareren om, hvorvidt der foreligger spørgsmål om afgørelser efter retsplejelovens § 845, stk. 1.

Med den foreslåede ændring af retsplejelovens § 845, stk. 2, udvides denne ordning, således at den kommer til at omfatte alle sagstyper. Afgørende bliver herefter, om anklagemyndigheden i forbindelse med fremsendelsen af bevisfortegnelsen er bekendt med, om der er spørgsmål af den omhandlede karakter. Det forudsættes, at anklagemyndigheden på forhånd i fornødent omfang undersøger spørgsmålet ved efter omstændighederne at rette henvendelse til vidnet, forurettede eller en bistandsadvokat.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.10.2.3.

Til § 2

Til § 2, nr. 1 (retsafgiftslovens § 49, stk. 2)

Efter retsafgiftslovens § 48, stk. 1, skal der betales 175 kr. for attester, afskrifter, udskrifter eller lignende, der udfærdiges af bl.a. retten. Efter retsafgiftslovens § 48, stk. 2, nr. 2, skal der tillige betales 175 kr. af afskrifter, genpartier og fotokopier eller lignende af indførsler i retsbøgerne, anklageskrifter, retsmødebegæringer og politirapporter, der udfærdiges af politiet.

Efter retsafgiftslovens § 49, stk. 2, nr. 2, er første udskrift til parterne af en retsafgørelse eller retsførlig vedrørende borgerlige krav i en offentlig straffesag afgiftsfri. Tilsvarende gælder efter nr. 4 for første udskift af dommen til en beskikket advokat eller forsvarer.

Efter lovudkastets § 1, nr. 3, skal den forurettede have tilsendt en udskrift af dommen, hvis vedkommende har anmodet om det. Efter de gældende regler vil der skulle betales 175 kr. for en sådan udskrift.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at gøre det afgiftsfrit for den forurettede at bestille en udskrift af dommen. Efter ordlyden af bestemmelsen er det alene den første udskrift af dommen, der ikke skal betales afgift af. Udlevering af ekstrakt af dommen indeholdende rettens afgørelse om erstatning efter retsplejelovens kapitel 89 er efter retsafgiftslovens § 49, stk. 2, nr. 2, allerede fritaget for afgift.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.4.2.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2007.

Det foreslås dog, at lovens § 1, nr. 11 (retsplejelovens § 741 e og § 741 f), først træder i kraft den 1. oktober 2007. Det skyldes, at der vil skulle fastsættes nærmere administrative regler om den foreslåede vejlednings- og informationspligt, jf. herved § 741 e, stk. 2, og at der vil være behov for visse administrative og praktiske forberedelser med henblik på at opfylde bestemmelserne i retsplejelovens §§ 741 e og 741 f.

Til § 4

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale gyldighedsområde og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 1

1. I § 29 e indsættes efter 1. pkt.:

§ 29 e. Rettens formand kan, når særlige grunde taler for det, give andre end dem, der har med sagen at gøre, tilladelse til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre. De pågældende må ikke give meddelelse om forhandlingen til nogen, der ikke har haft adgang til mødet, medmindre dørlukning alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet.

»Forurettede har ret til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre, medmindre dørlukningens formål taler imod det.«

2. § 193 affattes således:

»§ 193. Politiet eller anklagemyndigheden underretter retten, hvis der er behov for særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i en straffesag. Retten bistår i fornødent omfang vidnet.«

§ 219 a. Rettens afgørelser i straffesager træffes snarest muligt, efter at den pågældende forhandling er til ende. Ved sagens optagelse til dom eller kendelse skal retten tilkendegive, hvornår dommen eller kendelsen vil blive afsagt. Kan afsigelsen ikke finde sted samme dag, skal dom eller kendelse dog afsiges senest inden en uge og, hvor nævninge har medvirket, senest dagen efter.

3. I § 219 a indsættes som stykke 7:

Stk. 2. Såfremt særlige omstændigheder gør det påkrævet, kan retten beslutte at fravige de i stk. 1 nævnte frister. I beslutningen skal anføres de omstændigheder, der bevirker, at fristen ikke kan overholdes. Beslutningen kan ikke kæres.

Stk. 3. Afsigelsen af en dom foregår ved, at domsslutningen oplæses i et retsmøde.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 4. Hvis tiltalte er fængslet, bør den pågældende bringes til stede ved dommens afsigelse.

Stk. 5. Er tiltalte ikke til stede ved afsigelsen, meddeler anklagemyndigheden tiltalte udskrift af dommen. Hvis sagen i medfør af § 847, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes. Er sagen fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 847, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig.

Stk. 6. Tiltalte vejledes om adgangen til at anke dommen. Vejledningen gives ved dommens afsigelse, hvis tiltalte er til stede, og ellers ved den efterfølgende meddelelse eller forkyndelse, jf. stk. 5. Hvis afsigelsen ikke finder sted samme dag, som sagen er optaget til dom, gives vejledningen samtidig med, at retten tilkendegiver, hvornår dommen vil blive afsagt, såfremt tiltalte er til stede, og ellers ved den efterfølgende meddelelse eller forkyndelse, jf. stk. 5.

»*Stk. 7.* Retten underretter forurettede og andre, der har fremsat et borgerligt krav i en offentlig straffesag, om rettens afgørelse om kravet. I øvrigt meddeler retten forurettede en udskrift af dommen, hvis forurettede har anmodet om det.«

4. § 724, *stk. 1*, affattes således:

§ 724. Ved afgørelse om påtaleopgivelse underrettes sigtede og andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. Ved afgørelse om tiltalefrafald underrettes sigtede. En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 10. Sigtede kan efter samme regler klage over en afgørelse om tiltalefrafald.

»§ 724. Ved afgørelse om påtaleopgivelse eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 10. Sigtede kan efter samme regler klage over en afgørelse om tiltalefrafald.«

Stk. 2. (udelades)

*Gældende formulering**Advokatbistand til forurettede*

§ 741 a. I sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 119, § 123, § 210, §§ 216-223, § 224 eller § 225, jf. §§ 216-223, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 244-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 a eller § 288, beskikker retten en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. I sager om overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1, skal beskikkelse ske, medmindre den pågældende efter at være vejledt om retten til beskikkelse af advokat frabeder sig det. Den forurettede skal have lejlighed til at tale med en advokat før politiets afhøring af forurettede, medmindre den pågældende efter at være blevet vejledt frabeder sig det. Det samme gælder i sager om overtrædelse af § 224 eller § 225, jf. § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1.

Stk. 3. I sager om overtrædelse af straffelovens § 119, § 123, § 218, stk. 1, §§ 219-221, § 222, stk. 1, og stk. 2, 1. led, § 223, stk. 2, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 244-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 a eller § 288 kan beskikkelse af advokat dog afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig. Det samme gælder i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 224 eller § 225, jf. § 218, stk. 1, §§ 219-221, § 222, stk. 1 og stk. 2, 1. led, eller § 223, stk. 2.

Lovforslaget

5. *Overskriften til kapitel 66 a* affattes således:

»*Forurettede*«.

6. I § 741 a indsættes efter stk. 3 som nye stykker:

»*Stk. 4.* Når særlige omstændigheder taler for det, kan retten efter anmodning beskikke en advokat for forurettede, selv om lovovertrædelsen ikke er omfattet af stk. 1.

Stk. 5. Er forurettede afgået ved døden som følge af forbrydelsen, kan retten efter anmodning beskikke en advokat for forurettedes nære pårørende, når særlige hensyn taler for det, og betingelserne efter § 741 a, stk. 1-2 eller 4, er opfyldt.«

Gældende formulering

§ 741 b. Politiet vejleder den forurettede om reglerne om beskikkelse af en advokat. I de sager, der er nævnt i § 741 a, stk. 2, skal forurettede endvidere gøres bekendt med reglerne om advokatens medvirken, jf. § 741 a, stk. 2, 2. pkt., og stk. 2, 2. pkt., nedenfor. Vejledningen skal gives, inden den forurettede afhøres første gang, og skal gentages i forbindelse med og inden anden afhøring. Det skal af politirapporten fremgå, at den forurettede har modtaget behørig vejledning, og at offeret har fået udleveret relevant skriftligt materiale vedrørende bistandsadvokatordningen m.v. Endvidere skal det fremgå, hvis den forurettede ikke har ønsket en advokat beskikket. Politiet drager omsorg for, at spørgsmål om beskikkelse efter § 741 a indbringes for retten.

§ 741 c. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 3. ---

§ 741 c. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 3. ---

Stk. 4. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse på en advokat, der er antaget af den forurettede i de i § 741 a nævnte sager.

§ 741 d. Om kompetencen til at beskikke advokat for den forurettede gælder samme regler som ved beskikkelse af forsvarer, jf. § 735.

Lovforslaget

7. I § 741 b, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »forurettede«: »eller, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, forurettedes nære pårørende«.

8. I § 741 c indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Retten meddeler advokaten udskrift af dommen. Advokaten må ikke overlevere udskriften til forurettede uden rettens samtykke.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

9. § 741 c, stk. 4, der bliver stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse på en advokat, der er antaget af forurettede eller forurettedes nære pårørende.«

10. I § 741 d indsættes efter »forurettede«: »eller forurettedes nære pårørende«

11. Efter § 741 d indsættes i *kapitel 66 a*:

»§ 741 e. Politiet og anklagemyndigheden vejleder i fornødent omfang forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende om vedkommendes retsstilling og om sagens forventede forløb. Politiet og anklagemyndigheden informerer endvidere vedkommende om sagens gang.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 2. Justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger dertil, fastsætter nærmere regler om vejlednings- og informationspligten efter stk. 1.

§ 741 f. Anklagemyndigheden underretter forurettede om den rejste tiltale eller en anmodning om retsmøde om behandling af sagen som tilståelsessag. Er forurettede afgået ved døden, underrettes forurettedes nære pårørende.

Stk. 2. Anklagemyndigheden underretter forurettede om tidspunktet for hovedforhandlingen eller et retsmøde med henblik på behandling af sagen som tilståelsessag, hvis forurettede har anmodet om det. Er forurettede afgået ved døden, underrettes forurettedes nære pårørende, hvis vedkommende har anmodet om det. Underretning kan undlades, hvis forurettede eller forurettedes nære pårørende skal møde som vidne eller har fået en advokat beskikket efter reglerne i kapitel 66 a.

Stk. 3. Anklagemyndigheden underretter forurettede om en anke, hvis forurettede har fremsat anmodning efter stk. 2. Er forurettede afgået ved døden, underrettes forurettedes nære pårørende om en anke, hvis vedkommende har fremsat anmodning efter stk. 2.

Stk. 4. Anklagemyndigheden underretter forurettede om en sags genoptagelse, hvis forurettede har fremsat anmodning efter stk. 2. Er forurettede afgået ved døden, underrettes forurettedes nære pårørende om en sags genoptagelse, hvis vedkommende har fremsat anmodning efter stk. 2.«

§ 749. ---*Stk. 2. ---*

Stk. 3. Afvises anmeldelsen, eller indstilles efterforskningen, underrettes de, der må antages at have rimelig interesse heri. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 10.

12. § 749, stk. 3, affattes således:

»*Stk. 3.* Afvises anmeldelsen, eller indstilles efterforskningen, underrettes forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 10.«

Bilag til f. t. l. vedr. retsplejeloven og retsafgiftsloven

Gældende formulering

§ 845. Retten kan efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om dørlukning efter § 29, stk. 3, nr. 2 eller 3, referatforbud efter § 30, nr. 2, navneforbud efter § 31, stk. 1, nr. 1, om, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 856, stk. 1, 3 eller 6, om, at et vidnes bopæl eller navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, jf. § 856, stk. 2, eller om, at en polititjenestemands navn og bopæl ikke skal oplyses, jf. § 856, stk. 5.

Stk. 2. I sager om overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1, skal anklagemyndigheden senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål som nævnt i stk. 1. Det samme gælder i sager om overtrædelse af § 224 eller § 225, jf. § 210, §§ 216 og 217, § 218, stk. 2, § 222, stk. 2, 2. led, eller § 223, stk. 1.

*Lovforslaget***13. § 845** affattes således:

»§ 845. Retten kan efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for domsforhandlingen træffe afgørelse om:

- 1) dørlukning efter § 29, stk. 1 og stk. 3, og § 29 a,
- 2) referatforbud efter § 30,
- 3) navneforbud efter § 31, stk. 1,
- 4) at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 856, stk. 1, 3 eller 6,
- 5) at et vidnes bopæl eller navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, jf. § 856, stk. 2, eller
- 6) at en polititjenestemands navn og bopæl ikke skal oplyses, jf. § 856, stk. 5.

Stk. 2. Anklagemyndigheden skal senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål som nævnt i stk. 1.«

§ 2

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 49, stk. 2, indsættes efter nr. 4 som nyt nr. 5:

§ 49. ---

Stk. 2. Uden afgift udfærdiges endvidere:

- 1) ---
- 2) ---
- 3) ---
- 4) ---

*Gældende formulering**Lovforslaget*

»5) Første domsudskrift til forurettede efter retsplejelovens § 219 a.«

Nr. 5, 6, 7, 8 og 9 bliver herefter nr. 6, 7, 8, 9 og 10.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2007, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 11, træder i kraft den 1. oktober 2007.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Til lovforslag nr. L 128. Skriftlig fremsættelse (31. januar 2007)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og retsafgiftsloven (Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser)

(Lovforslag nr. L 128).

Det er vigtigt for regeringen, at ofre for forbrydelser sikres en udstrakt beskyttelse i forbindelse med gennemførelsen af en straffesag mod gerningsmanden.

Formålet med dette lovforslag, der bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager, er yderligere at styrke retsstillingen for forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, dennes nære pårørende.

Med henblik på at sikre en bedre vejledning og information til forurettede foreslås det, at der i retsplejeloven indsættes en almindelig bestemmelse om vejledningspligt for politiet og anklagemyndigheden over for forurettede eller dennes efterladte nære pårørende.

Der foreslås endvidere indført en pligt for politiet eller anklagemyndigheden til at underrette retten, hvis der er behov for særlig hensyntagen til et vidne, herunder forurettede, samt en pligt for retten til at bistå den pågældende i forbindelse med afgivelsen af forklaringen.

Desuden foreslås det, at det kommer til at fremgå klart af retsplejeloven, at forurettede eller dennes efterladte nære pårørende skal underrettes om afgørelser om afvisning af anmeldelser, påtaleopgivelser og tiltalefrafald. I forlængelse heraf foreslås det også, at det kommer til at fremgå klart af retsplejeloven, at forurettede eller dennes nære pårørende kan klage over afgørelser om afvisning af anmeldelser og påtaleopgivelser.

Forurettede eller dennes nære pårørende skal efter forslaget underrettes om tiltalerejsning og fremsendelse af retsmødeanmodninger til retten med henblik på behandling af sagen som tilståelsessag. Der skal efter anmodning også ske underretning om tid og sted for hovedforhandlingen eller et retsmøde, hvor sagen behandles som tilståelsessag. Hvis en sag ankes eller genoptages, skal forurettede eller forurettedes nære pårørende efter anmodning underrettes herom. Herved sikres det, at forurettede får mulighed for at følge rettens behandling af sagen. I den forbindelse foreslås det også, at forurettede skal have adgang til at overvære lukkede retsmøder i sagen, medmindre formålet bag dørlukningen taler imod det.

Desuden foreslås det, at forurettede skal kunne anmode om at få tilsendt en gratis udskrift af dommen.

Lovforslaget indeholder også en udvidelse af adgangen til at beskikke en bistandsadvokat for forurettede eller dennes nære pårørende. Det foreslås således, at retten i særlige tilfælde skal kunne beskikke en advokat for den forurettede også i andre sager end dem, der er nævnt i den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 741 a, stk. 1. Det foreslås endvidere, at der indføres adgang til at beskikke en advokat for forurettedes nære pårørende, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen. Der vil herefter ikke være sagstyper, hvor beskikkelse af bistandsadvokat på forhånd vil være udelukket.

Endelig foreslås bestemmelsen i retsplejelovens § 845 ændret således, at adgangen for retten til at træffe forhåndsafgørelser om dørlukning, referatforbud og navneforbud udvides, herunder hvor sådanne spørgsmål vedrører forurettede. Desuden pålægges anklagemyndigheden i alle sager senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen at underrette forsvareren og

retten om, hvorvidt der foreligger spørgsmål om dørlukning mv.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed an-

befale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.